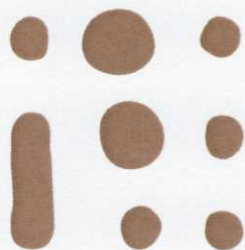

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (ARÚ Praha)
Letenská 4, 118 00 Praha 1
IČO: 67985912

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AV ČR PRAHA

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o činnosti a hospodaření za rok 2023

Zpracována:

3. května 2024

Zpracovali:

Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D.

Mgr. Kateřina Kleinová

Bc. Marcela Kleinová (ekonomická část)

Klein. Len

Ředitel ARÚ Praha:

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Radou ARÚ projednána dne:

10. června 2024

Předseda Rady ARÚ:

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

Dozorčí radou schválena dne:

17. června 2024

Předsedkyně Dozorčí rady ARÚ:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

OBSAH

I. Orgány a struktura ARÚ Praha	3
I.1. Složení orgánů pracoviště	3
I.2. Změny ve složení orgánů	4
I.3. Informace o činnosti orgánů	4
I.4. Informace o změnách zřizovací listiny	6
I.5. Organizační a personální struktura ARÚ Praha	6
II. Hodnocení hlavní činnosti	10
II.1. Obecné vymezení činnosti ARÚ Praha	10
II.2. Grantové projekty	12
II.3. Hlavní výsledky a výstupy činnosti v r. 2023	15
II.4. Publikační činnost ARÚ Praha	16
II.5. Zvané přednášky ARÚ	17
II.6. Vědecká ocenění	17
II.7. Členství v odborných komisích a redakčních radách	18
II.8. Zpracování a šíření vědeckých informací	21
II.9. Památková péče a záchranné archeologické výzkumy	23
II.10. Pedagogická činnost	32
II.11. Organizace konferencí a účast na nich	33
II.12. Mezinárodní projekty a spolupráce	34
II.13. Popularizační činnost	40
III. Finanční informace	44
IV. Předpokládaný vývoj činnosti ARÚ Praha	44
V. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí	45
VI. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů	45
VII. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	46
Přílohy	
1. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky za rok 2023	
2. Účetní závěrka za rok 2023	

I. ORGÁNY A STRUKTURA ARÚ PRAHA

I.1. SLOŽENÍ ORGÁNŮ PRACOVISTĚ

Ředitel pracoviště

Ředitelem ARÚ Praha je Mgr. Jan Mařík, Ph.D., který byl pro druhé funkční období jmenován od 1. června 2022 do 31. května 2027.

Rada ARÚ Praha

Rada ARÚ Praha byla zvolena dne 14. 12. 2021, a to v následujícím složení:

Interní členové:

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (předseda)
Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D. (místopředsedkyně)
PhDr. Helena Březinová, Ph.D.
doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D.
Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
Mgr. David Novák, Ph.D.

Externí členové:

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.
Mgr. Petr Dresler, Ph.D.
Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.

Tajemnice:

Mgr. Kristina Zannikos

Dne 21. 12. 2023 došlo ke změně ve složení Rady: PhDr. Helenu Březinovou, Ph.D., nahradil Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D.

Dozorčí rada ARÚ Praha

Dozorčí rada ARÚ Praha byla zvolena 1. 5. 2022, a to v následujícím složení:

Členové DR:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA (členka AR AV ČR, ÚJČ AV ČR, předsedkyně)
Mgr. Michal Ernée, Ph.D., DSc. (ARÚ Praha, místopředseda)
prof. Ing. Stanislav Pospíšil, Ph.D., FEng. (ÚTAM AV ČR)
PhDr. Jan Prostředník, Ph.D. (Muzeum Českého ráje v Turnově)
PhDr. Pavel Titz, Ph.D. (NM Praha)

Tajemník:

PhDr. Miroslav Dobeš, Ph.D. (ARÚ Praha)

Mezinárodní poradní sbor (MPS)

MPS byl ustanoven 9. 2. 2021 na pětileté funkční období, a to v následujícím složení:

Členové MPS:

Prof. Dr. Claus von Carnap-Bornheim (Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie, předseda)

Prof. Felipe Criado-Boado (Institute of Heritage Sciences – Incipit-CSIC)

Dr. Cynthia Dunning (ICOMOS International Scientific Committee on Archaeological Heritage Management, zástupkyně předsedy)

Dr. Wolfgang Haak (Max Planck Institut Jena, Department of Archaeogenetics)

Prof. Dr. Jerzy Piekalski (University of Wrocław, Archaeology Department)

I.2. ZMĚNY VE SLOŽENÍ ORGÁNŮ

Dne 21. 12. došlo k doplňující volbě do Rady pracoviště, kdy Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D., nahradil PhDr. Helenu Březinovou, Ph.D.

Nové složení Rady pracoviště:

Interní členové

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (předseda)

Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D. (místopředsedkyně)

doc. Mgr. Petr Května, Ph.D.

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Mgr. David Novák, Ph.D.

Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D.

Externí členové

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.

Mgr. Petr Dresler, Ph.D.

Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.

Tajemnice

Mgr. Kristina Zannikos

I.3. INFORMACE O ČINNOSTI ORGÁNŮ

Ředitel řídil pracoviště osobně nebo prostřednictvím svých zástupců a vedoucích oddělení, sdružených do Kolegia ředitele. **Kolegium ředitele** se v r. 2023 sešlo třikrát: 1. 2., 16. 6. a 25. 10. 2023 (65.–67. zasedání). O jednáních orgánů jsou pořizovány oficiální zápisy.

Činnost ředitele se v roce 2023 řídila zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, zřizovací listinou Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i., a Stanovami AV ČR. Hlavním úkolem bylo zajištění podmínek pro uskutečňování vědeckého výzkumu.

Dále probíhala příprava vnitřních předpisů, rozpočtu a všech dokumentů pro předložení Radě ARÚ a Dozorčí radě ARÚ k projednání a schválení.

Na zasedáních **Kolegia ředitele** byli vedoucí oddělení a vedoucí týmů informováni například o:

- výběrových řízeních na ekonomický informační systém, na pozici hlavní účetní a na pozici mzdové účetní,
- úsporných opatřeních z důvodů energetické krize,
- nové směrnici whistleblowing a dalších nových vnitřních předpisů,
- ustanovení GEP officer a dalších dvou členů kontrolního panelu,
- hodnocení bibliografických a nebibliografických výsledků v rámci Metodiky 17+,
- Strategiích AV 21,
- cestovních pojištěních na zahraniční pracovní cesty zaměstnanců ARÚ,
- hospodářských výsledcích ARÚ a plánovaných škrtech ve státním rozpočtu a jejich dopadu na ARÚ,
- plánovaných opravách během r. 2023,
- novém hlavním redaktorovi Archeologických rozhledů,
- nové pozici projektové manažerky,
- průběžné modernizaci webu ARÚ a dalších sociálních sítí,
- plánovaných atestací,
- nových grantových projektech vedených pracovníky ARÚ,
- fungování knihovny,
- zákonu o kybernetické bezpečnosti,
- cyklu odborných přednášek v knihovně ARÚ.

Rada ARÚ Praha zasedala v r. 2023 třikrát: 24. 3., 21. 6. a 21. 12. 2023 (51.–53. zasedání), a to prezenčně v budově ARÚ. Zápisy ze všech jednání jsou uloženy u tajemnice Rady, na sekretariátu ředitele.

Rada ARÚ:

- projednala návrh rozpočtu ARÚ na rok 2023,
- projednala střednědobé výhledy na rok 2024 a 2025,
- projednala 13 návrhů projektů GA ČR, podávaných zaměstnanci ARÚ Praha,
- projednala výroční zprávu za rok 2022,
- byla informována o hospodaření a výhledu činnosti ARÚ a jeho financování v roce 2023,
- projednala memoranda o spolupráci,
- byla informována o výsledcích ročního hodnocení výzkumných pracovníků,
- projednala úpravu vnitřních směrnic ARÚ,
- projednala návrhy projektů v rámci Strategie AV 21.

Dozorčí rada ARÚ Praha (DR) se v roce 2023 sešla dvakrát: 23. 3. a 13. 6. 2023 (33.–34. zasedání). K relevantním bodům jednání byl vždy přizván ředitel pracoviště.

Během roku byli předsedkyně i členové DR průběžně v kontaktu s tajemníkem DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR.

Dozorčí rada:

- projednala návrh rozpočtu ARÚ na rok 2023,
- projednala výroční zprávu o činnosti a hospodaření ARÚ za rok 2022, včetně účetní uzávěrky, a seznámila se s výrokem auditora,
- *per rollam* udělila předchozí souhlas se smlouvou o dodávce a implementaci EIS a servisní smlouvou k EIS,
- *per rollam* udělila předchozí souhlas s dodatkem č. 1 k nájemní smlouvě se Správou Pražského hradu,

- *per rollam* udělila předchozí souhlas se smlouvou o nájmu nebytových prostor v Praze na Vyšehradě,
- *per rollam* udělila předchozí souhlas s dodatkem č. 46 ke smlouvě o nájmu nebytového prostoru v Mariánských Radčicích,
- schválila dodatek nájemní smlouvy s Knihovnou AV ČR na pronájem depozitárních prostor v Jenštejně,
- určila auditora k ověření účetní závěrky ARÚ za rok 2023, a to stávající firmu ACONTIP,
- vzala na vědomí informaci o smlouvách ARÚ v registru smluv za období červen až prosinec 2022 a leden až květen 2023,
- ohodnotila manažerské schopnosti ředitele,
- byla seznámena s dalšími okolnostmi týkajícími se chodu ústavu (informace ředitele o kontrolách provedených v ústavu v letech 2022 a 2023, plán genderové rovnosti).

Shromáždění vědeckých pracovníků (SVP) proběhlo 21. 12. 2023 hybridním způsobem za fyzické účasti 24 členů a online účasti sedmi členů Shromáždění. Hlavním bodem jednání byly doplňující volby, a to jednoho člena Rady ARÚ a jednoho člena Akademického sněmu.

Mezinárodní poradní sbor (MPS) se sešel 6. 9. 2023 hybridně – někteří členové se účastnili osobně, někteří online. Během jednání byla představena aktuální činnost ARÚ a jednotlivých pracovních týmů a byla diskutována témata jako památkový zákon, financování či mezinárodní spolupráce ARÚ.

I.4. INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY

Zřizovací listina ARÚ Praha byla vydána Akademií věd ČR 28. června 2006 s platností od 1. ledna 2007. Od vydání zřizovací listiny se její znění nezměnilo. Zřizovací listina je zveřejněna v Rejstříku veřejných výzkumných institucí na <http://rvvi.msmt.cz/>.

I.5. ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ STRUKTURA ARÚ PRAHA

Organizační struktura

Zástupci ředitele ARÚ Praha jsou:

- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D., zástupce ředitele pro vědu;
- Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D., zástupce ředitele pro vnější vztahy.

Asistentka ředitele: Mgr. Kristina Jarošová (Zannikos)

ARÚ Praha je strukturován do pěti oddělení, celků s funkcí odbornou (koordinace výzkumu), pedagogickou (školení doktorandů, vysokoškolské působení pracovníků), organizační (provoz oddělení, evidence výzkumů a nálezů). Těmito odděleními jsou:

Oddělení archeologie pravěku OAP (vč. základny v Kutné Hoře; vedoucí doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D.)

Oddělení archeologie pravěku se jako celek detailně zaměřuje na takovou etapu minulosti, jejíž poznání je zcela závislé na získání a správné interpretaci archeologických pramenů, protože písemné prameny buď vůbec nejsou k dispozici (prehistorie), anebo jen ve velmi omezené míře (protohistorie). Struktura oddělení je nastavena tak, že s výjimkou paleolitu a mezolitu je pro každou základní chronologickou etapu prehistorie (neolit, eneolit, doba bronzová atd.) k dispozici minimálně jeden specialista.

Součástí oddělení archeologie pravěku je také detašované pracoviště v Kutné Hoře vzešlé z bývalé archeologické terénní expedice na neolitickém sídlišti Bylany, nacházejícím se poblíž. Detašované pracoviště

v Kutné Hoře je zodpovědné za provádění archeologické památkové péče v regionu Kutná Hora a Kolín. Kromě standardní činnosti orientované tímto směrem jsou zde testovány nové metodické a metodologické postupy terénního výzkumu.

Oddělení historické archeologie OHA (vč. pracoviště na Pražském hradě, na Vyšehradě a v Žatci; vedoucí Mgr. Jana Maříková-Kubková, Ph.D.)

Hlavní výzkumné úkoly oddělení historické archeologie jsou z časového hlediska soustředěny do období raného a vrcholného středověku a období postmedieválního, tedy historických období s největším dopadem na tvorbu národní i lokální kulturní identity. Stejně jako v ostatních obdobích zkoumaných archeologickými metodami, hlavními prameny jsou pozůstatky sídelních struktur a doklady pohřební a hmotné kultury. Volba aktuálně řešených témat vychází z nálezového fondu ARÚ, který spravuje archeologickou dokumentaci několika významných raně středověkých lokalit od počátku jejich výzkumu. Druhým důležitým faktorem pro volbu témat je propojení výsledků archeologického bádání v rámci širšího středoevropského prostoru.

Oddělení přírodních věd a archeometrie OPA (vč. Laboratoře archeogenetiky a Restaurátorských laboratoří; vedoucí Mgr. Alžběta Frank Danielisová, Ph.D.)

Hlavním výzkumným tématem oddělení přírodních věd a archeometrie je vztah člověka k přírodním zdrojům, proces jejich získávání, přetváření a kulturně-ekonomické důsledky, které z těchto procesů vyplývají pro lidskou společnost v různých obdobích, prostředích a ekonomikách (lovecko-sběračských, zemědělských, pasteveckých atd.). V rámci těchto otázek jsou pro nás klíčová období kulturně-ekonomických změn, kdy se mění subsistenční strategie (např. lov a sběr v zemědělství, změny v ekonomických strategiích) nebo se etablovávají nové materiály (např. kamenné suroviny, kovy, sklo). Řešené problémy zahrnují strategie obživy, intra- a interkulturní kontakty, mobilitu artefaktů i živých jedinců a proměny přírodního prostředí. Nedílnou součástí studia jsou technologické postupy, otázky základní i pokročilé produkce a distribuce živin, surovin, artefaktů, ale i idejí a *know-how*.

Oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny OIZAK (vč. archivu ARÚ a Radiouhlíkové laboratoře; vedoucí Mgr. David Novák, Ph.D.)

Aktivity oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny jsou zaměřeny na témata související s krajinou a jejím využitím jako archeologického pramene. Oddělení se zabývá utvářením a funkcemi krajiny v minulosti, sídelní historií v dlouhém časovém a prostorovém měřítku a rozvojem metod získávání informací o minulé krajině a přírodním prostředí. Aktivita daného oddělení jsou specifické tím, že kromě vědecké práce v užším slova smyslu zahrnují i systematickou archeologickou archivaci a tvorbu základního informačního systému české archeologie v oblasti managementu terénních výzkumů a údajů o jejich výsledcích. Tento systém je jako Archeologický informační systém ČR (AIS CR) zapsán do Cestovní mapy velkých infrastruktur pro výzkum, experimentální vývoj a inovace MŠMT a v současné době začíná být obecně sdílenou infrastrukturou užívanou většinou odborných institucí v ČR i širokou veřejností.

Oddělení terénní archeologie OTA (vedoucí Mgr. Drahomíra Malyková, Ph.D.)

Oddělení se zabývá terénními archeologickými výzkumy v regionech, které jsou dlouhodobě cílem odborného zájmu ARÚ Praha (zejména Slánsko, Mělnicko, východní okraj Prahy a další). Zaměřuje se zejména na metodiku terénních výzkumů, přípravnou fázi těchto výzkumů, jejíž součástí je např. i detektorová prospekce a povrchový průzkum, a tvorbu závěrečných nálezových zpráv. Významnou činností oddělení je také zpracovávání „studií archeologických rizik“ pro stavebníky na kterémkoliv území v rámci celé České republiky.

V rámci ředitelství ARÚ existuje **Referát památkové péče (vedoucí Mgr. Jan Mařík, Ph.D.)** zajišťující agendu spojenou s ohlašováním stavebních akcí.

Technické úkoly a ekonomickou agendu zajišťuje **oddělení THS (Technicko-hospodářská správa; vedoucí Bc. Marcela Kleinová)**.

Od r. 2007 v ARÚ působí **tiskový mluvčí** (od 2014 Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D.). Podrobnější informace o činnosti oddělení a tiskové zprávy o činnosti ARÚ lze najít na webových stránkách ARÚ Praha (www.arup.cas.cz) a na sociálních sítích.

Profesní skladba

K 31. 12. 2023 zaměstnával ARÚ Praha 143 pracovníků, jejichž celkové kapacity činily 110,6 pracovních úvazků. Z tohoto počtu bylo 54 vědeckých pracovníků v kategorii V1–V6 (V1 – 0, V2 – 8, V3 – 6, V4 – 11, V5 – 20, V6 – 9), 64 vysokoškolských pracovníků mimo stupně vědeckých pracovníků a 28 administrativních pracovníků, techniků a dalších. Mezi vědeckými pracovníky a vysokoškolsky vzdělanými pracovníky ve výzkumu byli archeologové, přírodovědci (antropologové, archeozoolog, archeobotanici, aj.). Vysokoškolsky vzdělaní pracovníci pracují v knihovně, v archivu a bibliografickém úseku, jako specialisté na výpočetní techniku a jsou odborníky na technologii zpracování kovů, skla a restaurátorské práce.

Zařazení do kvalifikačních stupňů

V souladu s Kariérním řádem vysokoškolsky vzdělaných pracovníků AV ČR procházejí vědecktí pracovníci ARÚ pravidelnými atestacemi, které sledují jejich zařazení do kvalifikačních stupňů. V roce 2023 byli atestováni v prvním kole (21. 3. 2023) celkem čtyři pracovníci a pracovnice ARÚ a ve druhém kole (23. 10. 2023) celkem šest pracovníků a pracovnic ARÚ. Jednalo se o pracovníky, jejichž pracovní smlouvy byly uzavřeny na dobu určitou s platností do 1., resp. 2. poloviny roku 2023 nebo byli atestováni na vlastní žádost. V prvním kole atestační komise doporučila ve dvou případech zvýšení kvalifikačního stupně a ve dvou případech ponechání stejného kvalifikačního stupně. Ve druhém kole komise doporučila ve třech případech zvýšení kvalifikačního stupně a ve třech případech ponechání stejného kvalifikačního stupně. K zajištění atestací 29. 3. 2022 byli ředitelem ARÚ Praha jmenováni *ad hoc* následující členové atestační komise:

K zajištění atestací 21. 3. 2023 byli ředitelem ARÚ Praha jmenováni *ad hoc* následující členové atestační komise, která pracovala ve složení:

- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D. (předseda komise), Mgr. Alžběta Frank Danielisová, Ph.D. (tajemnice)
- interní členové komise: prof. Mgr. Viktor Černý, Ph.D., PhDr. Martin Kuna, CSc. DSc.
- externí členové komise: doc. PhDr. Jaromír Beneš, Ph.D., doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D., doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D.

K zajištění atestací 23. 10. 2023 byli ředitelem ARÚ Praha jmenováni *ad hoc* následující členové atestační komise, která pracovala ve složení:

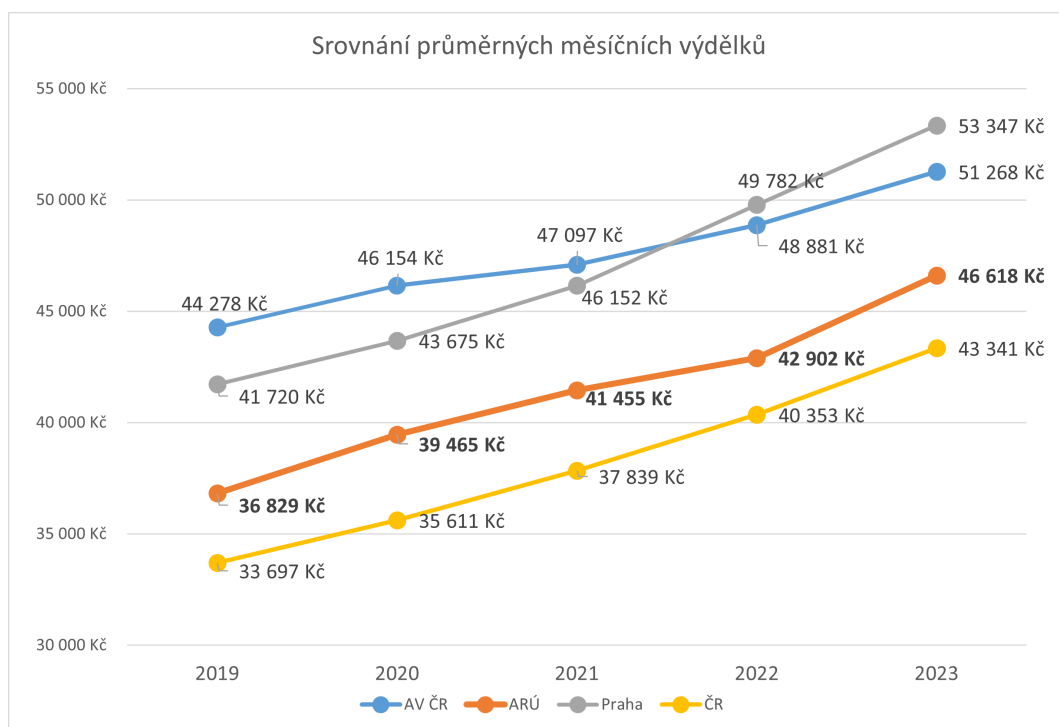
- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D. (předseda), Mgr. David Novák, Ph.D. (tajemník)
- interní členové komise: Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D., Mgr. Alžběta Frank Danielisová, Ph.D.
- externí členové komise: Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D., PhDr. Petr Křišťuf, Ph.D., doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D., doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

Ke konci roku 2023 byla skladba vysokoškolských a vědeckých pracovníků podle **atestačních stupňů** následující:

- vysokoškolští pracovníci (mimo stupně atestovaných pracovníků): 64
- odborný pracovník výzkumu a vývoje (stupeň 1): 0
- doktorand (stupeň 2): 8
- postdoktorand (stupeň 3a): 6
- vědecký asistent (stupeň 3b): 11
- vědecký pracovník (stupeň 4): 20
- vedoucí vědecký pracovník (stupeň 5): 9

Mezi pracovníky ARÚ (vč. emeritních) bylo v r. 2023 následující rozdělení **vědeckých a pedagogických hodností**:

- DrSc. (DSc.), CSc., Ph.D., Dr.: 54
- profesor: 4, docent: 3
- Mgr.: 39, PhDr.: 17, RNDr.: 5, Ing.: 7

Vývoj průměrných měsíčních příjmů všech pracovníků ARÚ (ARÚ, AV ČR podle VZ, ČR, Praha – podle ČSÚ) 2019-2023

II. HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

II.1. OBECNÉ VYMEZENÍ ČINNOSTI ARÚ PRAHA

ARÚ Praha se zaměřuje na výzkum minulosti člověka ve vztahu k celé řadě kulturních, biologických a environmentálních proměnných. ARÚ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů u nás i v zahraničí, a to od fáze terénního výzkumu přes studium hmotných pozůstatků například v kontextu archeologických kultur až po zobecňující modely minulých společností.

Tato činnost je prováděna v rámci odborných oddělení, složených z jednotlivců a týmů seskupených k řešení konkrétních projektů. Spektrum činností oddělení a týmů ARÚ vychází z dlouhé tradice, kterou si v dané oblasti základního výzkumu nese a současně odráží i aktuální stav daný společenskou poptávkou a logicky také úspěšností projektových žádostí.

Vedle základního výzkumu směřují aktivity odborných oddělení a týmů ARÚ také do oblasti aplikovaného výzkumu. Jedná se zejména o dlouhodobé zajišťování a rozvíjení oborové infrastruktury, činnosti v oblasti péče o archeologické dědictví a závazky ARÚ vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. ARÚ rovněž spravuje největší oborovou knihovnu v ČR a zpřístupňuje ji odborníkům, studentům i širší veřejnosti.

Významnou činností ARÚ je také komunikace se širší veřejností na úrovni prezentace výsledků vědecké práce či poskytování informací spojených s ochranou archeologického dědictví.

ARÚ průběžně naplňuje i svou roli garanta odborné úrovně oboru, která vyplývá ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (srov. kap. II. 8.), a účastní se přípravy dalších legislativních úprav.

ARÚ Praha byl v roce 2013 (30. 1. 2013) začleněn do seznamu znaleckých ústavů podle zákona o znalcích a tlumočnících č. 444/2011 Sb. v oboru školství a kultura v rozsahu znaleckého oprávnění pro oblast archeologie. Jedná se zejména o oblasti archeologického terénního výzkumu, technického, laboratorního, restaurátorského a vědeckého zpracování a interpretace archeologických nálezů; výzkumu archeologické teorie, metod a metodiky; provádění záchranných archeologických výzkumů.

Cena Jana Rulfa

Cena Jana Rulfa, udělovaná od r. 1999 (ve dvouletých obdobích), je unikátní počin, který podporuje studenty a mladé začínající vědecké pracovníky v archeologii, ale i v příbuzných oborech. Soutěže se účastní autoři z ČR a ze zahraničí, své práce mohou přihlásit sami nebo to za ně může udělat jejich domovská instituce. ARÚ Praha tímto způsobem umožňuje mladým začínajícím odborníkům upozornit na své práce, na řešená témata a na nové přístupy k řešení témat. Přihlášené práce jsou hodnoceny ve dvou skupinách: v takzvané hlavní soutěži (publikované práce a doktorské práce) a ve skupině magisterských a bakalářských prací. Díky tomu dostávají studenti na úplném začátku své akademické kariéry první šanci na ocenění. Žádná podobná soutěž pro archeologii a příbuzné obory na území ČR momentálně neexistuje.

Hodnotitelská komise, kterou ad hoc svolává ředitel ARÚ Praha, je vždy složena z odborníků s různou specializací, ať už na konkrétní úseky našich dějin, nebo na rozmanitá průřezová témata.

Dne 29. 6. 2023 proběhlo slavnostní předání cen již 12. ročníku Ceny Jana Rulfa. Významné ocenění převzalo z rukou ředitele Jana Maříka a předsedy rady pracoviště Luboše Jiráně šest studentů a absolventů archeologie a příbuzných oborů.

V Kategorii magisterských a bakalářských prací (z celkem 15 přihlášených) obdrželi:

1. místo **Martin Košťál** za práci „Analýza vědeckého využití virtuální rekonstrukce“,
2. místo **Daniel Pilař** za práci „Neolitické objekty. Analýza formativních procesů na sídlišti LnK v Bylanech“,
3. místo **Samuel Kertés** za práci „Analýza stravy bojovníckých hrobů doby laténské na základě stabilních izotopů uhlíka a dusíka ($\delta^{13}C$, $\delta^{15}N$)“.

V tzv. Hlavní kategorii publikovaných a doktorských prací (z celkem 7 přihlášených) obdrželi:

1. místo **Václav Vondrovský** za práci „Neolitický sídelní areál Praha-Krč, Společenská zahrada. Organizace prostoru sídelního areálu s rondely a problematika formativních procesů“,
2. místo **Michaela Prištáková** za práci „Diferenciácia ranostredovekých sídliskových areálov priestorovou analýzou kultúrnej vrstvy“,
3. místo **Mária Vargha** za práci „Modelling Christianisation. A Geospatial Analysis of the Archaeological Data on the Rural Church Network of Hungary in the 11th–12th Centuries“.

Snímek z předávání Ceny Jana Rulfa 2023 ve studovně knihovny ARÚ

AMČR-PAS

AMČR-PAS (dále jen PAS) je webový portál pro sběr dat ze spolupráce amatérských hledačů s archeology. Portál je jedním z modulů Archeologické mapy ČR (<http://www.archeologickamapa.cz/pas/>), kterou spravují Archeologické ústavy Akademie věd ČR v Praze a Brně. Záměrem PASu je umožnit transparentní evidenci výsledků činnosti amatérů spolupracujících s archeology na výzkumech v terénu.

Pro spolupráci je nezbytné splnit několik podmínek. Každý hledač musí být ochoten spolupracovat s archeology z organizací, které jsou v ČR oprávněny provádět archeologické výzkumy. Pod vedením archeologa se každý zájemce musí seznámit se základy práce s archeologickými nálezy podle profesionálních zásad – zejména jak lokalizovat, popsat a zdokumentovat nález – a provést záznam v AMČR-PAS.

Portál, stejně jako celá Archeologická mapa, je součástí Archeologického informačního systému České republiky (AIS ČR; <https://www.aiscr.cz/>), velké výzkumné infrastruktury, která podporuje digitalizaci archeologie a otevřené sdílení archeologických dat pro vědecké účely i širokou veřejnost. Je tak zapojen do širší nabídky nástrojů naplněných informacemi o minulosti české krajiny, které archeologové v posledních letech rozvíjejí a dávají plně k dispozici.

II.2. GRANTOVÉ PROJEKTY

Vědecký výzkum v ARÚ Praha byl v r. 2023 financován především prostřednictvím institucionální podpory výzkumné organizace (AV ČR) a účelových prostředků věnovaných jednotlivým projektům grantovými agenturami. V r. 2023 bylo v ARÚ řešeno 22 účelově financovaných projektů, podporovaných tuzemskými grantovými agenturami a institucemi: GA ČR (10), TA ČR (1), Akademií věd AV ČR (6), Ministerstvem kultury (1) či Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (4). Dalších pět mezinárodních projektů bylo podporováno z evropských či jiných zahraničních zdrojů.

V roce 2023 byl ARÚ a jeho vědečtí pracovníci příjemcem / řešitelem nebo spolupříjemcem / spoluřešitelem těchto projektů:

Poskytovatel – Ministerstvo kultury (MK)

Mapa českých hradů: hrady jako kulturní fenomén, předmět výzkumu a památky minulosti / Map of Czech Castles: Castles as Cultural Phenomenon, Subject of Research and Remains of the Past. DH23P03OVV040, ZČU, ARÚ Praha spoluřešitel – M. Starcová, 2023-2027.

Poskytovatel – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

Mobilita v neolitu. Povodí Moravy jako případová studie / Neolithic Mobilities: Morava river basin as a case study. 8X23038, F. Trampota, 2023-2024.

Obnovení dávného partnerství: Kontakty mezi Čechami a Tyrolskem ve starší době bronzové/Re-connecting partners from the past: Contacts between Bohemia and Tyrol in the Early Bronze Age. 8J23AT008, M. Langová, 2023-2024.

Oppidum Závist v 21. století – nové otázky a metody pro výzkum a vzdělávání/ Oppidum Závist in the 21st Century – New questions and methods for research and education. LUABA22049, D. Bursák, 2022-2024.

RAMSES – Výzkum ultrastopových izotopů a jejich využití v sociálních a environmentálních vědách urychlovačovou hmotnostní spektrometrií – Ultra-trace research in social and environmental studies using accelerator mass spectrometry. CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000728, ÚJF AV ČR, ARÚ Praha spoluřešitel – D. Dreslerová, 2018-2023.

Poskytovatel – Grantová agentura České Republiky (GA ČR)

Epidemie a hladomor v životě obyvatel středověké Kutné Hory z pohledu bioarcheologie – Epidemics and famine in the life of inhabitants of medieval Kutná Hora: a bioarchaeological perspective. 21-09637S, H. Brzobohatá, 2021-2023.

Jantarové stezky starší doby železné ve střední Evropě / Amber Roads of the Early Iron Age in Central Europe. 23-07284K, M. Chytráček, 2023-2026.

Jednota přes hranici. Indikátory ekonomických a sociálních vztahů epochy popelnicových polí v česko-bavorském prostoru / Unity across the border. Indicators of economic and social relations of the Urnfield Period in the Bohemian-Bavarian area. 23-06940S, JČU ČB, ARÚ Praha spoluřešitel – L. Jiráň, 2023-2025.

Keramika jako svědek kulturní změny? Starobronzová sídelní aglomerace v Plotitích n. Labem ve světle multidisciplinárního výzkumu / Pottery as a Witness to Cultural Change? The Early Bronze Age Settlement Agglomeration in Plotitě n. Labem in the Light of Multidisciplinary Research. 23-07619S, M. Langová, 2023-2025.

Metabazit typu Jizerské hory jako transkulturní spojovatel pravěkých komunit střední Evropy / Metabasites of the Jizerské Hory (Jizera Mountain) Type as a Trans-Cultural Link Between Central European Prehistoric Communities. 23-05334S, P. Burgert, 2023-2025.

Na okraji neolitizace: strategie prvních zemědělců na jihu Čech / At the fringe of the neolithization: strategies of the first farmers of South Bohemia. 21-16614S, V. Vondrovský, 2021-2023.

Raně středověké centrum – topografie, funkce, proměny: přemyslovská Boleslav a její transformace v sídlo kolegiální kapituly (900-1200) / An Early Medieval Centre – Topography, Functions, Changes: Přemyslid Boleslav and its transformation into the seat of a collegiate chapter (900–1200). 23-07198S P405, I. Boháčová, 2023-2025.

Říční kulturní krajina Jizery od mezolitu do raného středověku ve světle archeologických pramenů a hydrologických dat / Riverine cultural landscape of the Jizera from the Mesolithic to the Early Middle Ages in the light of archaeological sources and hydrological data. 22-05413S, B. Machová, 2022-2024.

Společenská a technologická změna na Jantarové stezce ve 3. století př. Kr. / Multi-izotopová a aDNA analýza laténských pohřebišť na Moravě / Social and technological change along the Amber Road in the third century BC. Multi-isotopic and aDNA analysis of La Tène cemeteries in Moravia. 23-07764S, A. Danielisová, 2023-2025.

Velké kameny na sídlištích: Sociální strategie a makrolitické artefakty v neolitu a chalkolitu v Anatolii / Big stones in settlements: Social strategies and macrolithic artefacts during the Neolithic and the Chalcolithic in Anatolia. 22-10930S, J. Řídký, 2022-2024.

Poskytovatel – Technologická agentura České Republiky (TA ČR)

Skryto pod povrchem. Archeologické terény Pražského hradu, jejich ochrana a prezentace v moderním světě / Hidden under the surface. Archaeological terrains of Prague Castle, their protection and presentation in the modern world. TL03000603, J. Maříková-Kubková, 2020-2023.

Poskytovatel – Akademie věd České republiky (AV ČR)

Bio-kulturní interakce Eurasie a Afriky. Akademická prémie / Praemium Academiae. V. Černý, 2023-2027.

Genomové adaptace na subsistenční a kulturní vlivy. L300152253, E. Priehodová, 2022-2023.

Hmotná kultura středověkých hradů na Chrudimsku (Lichnice, Rychmburk, Zkamenělý zámek). R300022302, J. Frolík, 2023-2025.

Keltové na severním Plzeňsku, preventivní ochrana archeologického dědictví. R300022301 (HS991020), D. Daněček, 2023-2025.

Projekt Šakadúd: Alternativní formy kulturní adaptace na středoholocenní vysušování severní Afriky / Shaqadud Project: Alternative forms of cultural adaptation to mid-Holocene desiccation of North Africa. LQ300022002, L. Varadzin, 2020-2024.

Tvůrci doby bronzové. Akademická prémie / Praemium Academiae. M. Ernée, 2020-2025.

Zahraniční poskytovatelé a další spolupráce

Biologická antropologie a archeothanatologie v centrálním Súdánu / Biological Anthropology and Archaeothanatology in central Sudan (ABASC). CNRS, Université Bordeaux, ARÚ Praha spoluřešitel – L. Varadzin, 2020-2024.

Europe Through Textiles: Network for an integrated and interdisciplinary Humanities. COST, CA19131, Uniwersytet Warszawski, Warsaw, Poland, ARÚ Praha spoluřešitel – H. Březinová, M. Bravermanová, 2020-2024.

Integrating Platforms for the European Research Infrastructure ON Heritage Science (IPERION HS). H2020-EU.1.4.1.2. – Integrating and opening existing national and regional research infrastructures of European interest, ARÚ Praha spoluřešitel – D. Novák, 2020-2023.

Luxus, Standard and Poverty in town culture in Central Europe. Case of Prague and Wroclaw. NCN (Narodowe Centrum Nauki) Polsko, OPUS 18, University of Wroclaw, ARÚ Praha spoluřešitel – J. Sawicki, 2020-2024.

Sharing Heritage and Archaeological Data Effectively (SHADE). COST Innovators Grant, Archaeology Data Service (UK), ARÚ Praha spoluřešitel – D. Novák, 2023-2024.

V r. 2023 bylo úspěšně ukončeno šest projektů, v nichž pracovníci ARÚ vystupovali jako hlavní řešitelé. Zároveň bylo v roce 2023 zahájeno 13 nových projektů.

Strategie AV21

V r. 2023 Akademie věd ČR pokračovala v programu Strategie AV21, jehož podtitul Špičkový výzkum ve veřejném zájmu jej charakterizuje jako snahu o nové efektivní propojování výzkumných témat a výzkumných potenciálů v rámci AV ČR i mimo ni (tedy o propojování s dalšími institucemi zabývajícími se špičkovým výzkumem). Strategie se zaměřuje na témata, která jsou chápána jako společensky vysoce aktuální a výsledky jejich výzkumu společensky velmi potřebné.

ARÚ Praha byl v r. 2023 zapojen do následujících výzkumných programů:

Anatomie evropské společnosti, historie, tradice, kultura, identita (ARÚ je koordinačním pracovištěm; koordinátorka J. Maříková-Kubková)

Odolná společnost pro 21. století, potenciály krize a efektivní transformace

Město jako laboratoř změny; stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život

V r. 2024 bude ARÚ Praha partnerským pracovištěm i v dalším výzkumném programu: Identity ve světě válek a krizí. Více o programu Strategie AV21: <https://strategie.avcr.cz/o-strategii>

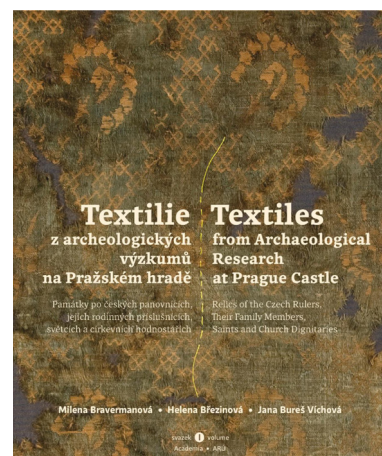
II.3. HLAVNÍ VÝSLEDKY A VÝSTUPY ČINNOSTI V R. 2023

Informace o publikačních a dalších výstupech pracovníků ARÚ lze nalézt zde: <https://asep-analytika.lib.cas.cz/publikace/asep/aru-g/urp>

Z nejdůležitějších výsledků činnosti ARÚ Praha v r. 2023 lze uvést:

Bravermanová, Milena, Březinová, Helena, Bureš Víchová, Jana. Textilie z archeologických výzkumů na Pražském hradě. Památky po českých panovnících, jejich rodinných příslušnících, světcích a církevních hodnostářích. Praha: Academia, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 2023. ISBN 978-80-200-3404-5.

Publikace představuje středověké a raně novověké textilie, které se zachovaly v různých archeologických nálezových situacích na Pražském hradě a jsou jedinečným souborem luxusních předmětů dokládajících vysokou úroveň dobové textilní produkce. Textilie byly vyzvednuty většinou v průběhu 20. století a pocházejí z několika objektů – kostela Panny Marie, baziliky sv. Jiří, katedrály sv. Víta, kostela Věch svatých a studny v jeho blízkosti.

Hasil, Jan, Hasil, P., Kyselý, René, Barčáková, Ludmila, Hrušková, Ivana, Kočár, Petr, Ottenwelter, Estelle, Pilař, Daniel. Tři etudy z archeologie moderní společnosti. Praha: Academia, 2023. 125 s. ISBN 978-80-200-3360-4

Práce prezentuje trojici případových studií, které se vážou k okruhu témat, pro které se postupně vžívá označení archeologie modernity. Jedná se o trojici textů, z nichž dva jsou doplněnými a upravenými českými verzemi anglickojazyčných studií vyšlých v letech 2019 a 2021 v impaktivních zahraničních časopisech, zatímco poslední z nich je prvotní zprávou o záchranném archeologickém výzkumu realizovaném na jaře 2021, jenž vzbudil mimořádný, český i mezinárodní mediální ohlas.

Tomková, Kateřina, Křížová, Šárka, Faltusová, V., Schibille, N., Vaculovič, T. Archaeological and chemical variability of glass beads: olive and fusiform beads in central Europe. Archaeological and Anthropological Sciences. 2023, 15(3), 19. ISSN 1866-9557. E-ISSN 1866-9565; doi:10.1007/s12520-023-01717-4

Práce sleduje rozšíření skleněných olivových a vřetenových korálků v Čechách, na Moravě a v sousedním Bavorsku, v 8.–10. století. Výroba těchto artefaktů probíhala na území střední Evropy, vzhledem k regionální preferenci olivových nebo vřetenových korálků a některým typologickým detailům lze doložit existenci několika dílen. Práce otvírá otázky surovinových zdrojů pro místní sklářství ve střední Evropě a dále recyklace skla v této části Evropy.

Kapustka, Katarína, Košťová, Nikola, Kovačiková, L., Zazvonilová, Eliška, Floriánová, S. The Magdalenian site of Hostim, Czech Republic, Central Europe. New insights into the old Record: Seasonality within the Bohemian Magdalenian. Journal of Archaeological Science: Reports, Volume 51, October 2023, 104117; <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2023.104117>

Hostim, prozkoumaná v 60. letech minulého století, je klíčovou archeologickou lokalitou pro poznávání střeoevropského umění magdalénieny v mladším paleolitu. Absolutní chronologie lokality byla dosud založena na jediném konvenčním datu a na typologii kamenných artefaktů. Uvedená práce představuje nová radiokarbonová data, která zpřesňují datování lokality, dále shrnuje výsledky analýz stabilních izotopů a cementochronologie. Zatímco doposud byla lokalita interpretována jako jednorázová, nově získaná data umožňují uvažovat o jejím opakovaném využívání.

Hrnčář, V., Květina, Petr. Application Of Comparative Ethnology In Archaeology: Recent Decades. Anthropologie 61(3):229-246. DOI: 10.26720/anthro.23.06.27.1

Komparativní etnologie si klade za cíl odpovědět na otázky týkající se výskytu, distribuce a příčin kulturních variací. Na základě statistického vyhodnocení teorií a velkých vzorků kultur tento přístup nejen ilustruje variace v kulturních praktikách, ale také poskytuje podpůrné argumenty pro archeologické hypotézy. Konkrétně může (1) odhalit archeologické indikátory lidského chování, (2) testovat kauzální a nekauzální souvislosti mezi různými kulturními a ekologickými proměnnými a (3) rekonstruovat evoluční cesty specifických kulturních rysů. Cílem práce je (znovu) zavést tuto metodu a prokázat její potenciál řešit archeologické otázky prostřednictvím několika případových studií.

Celkové výsledky dle ASEP jsou za rok 2023 následující:

Abstrakt (A): 50

Monografie (B): 12

Konferenční příspěvek (mezinárodní konf.) (C): 18

Článek v impaktovaném periodiku: 48

Článek v odborném periodiku (J): 103

Kapitola v monografii (M): 16

Článek v novinách (N): 2

Recenze (R): 1

Uspořádání akce (U): 11

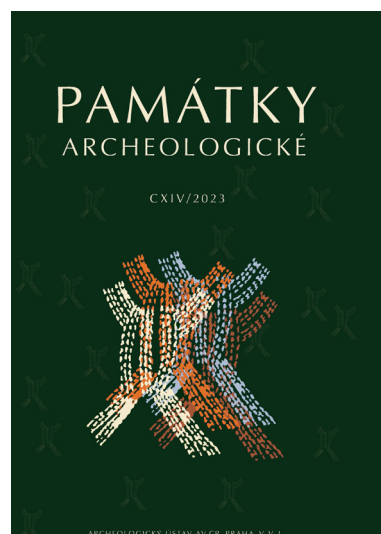
II.4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST ARÚ PRAHA

ARÚ je největším vydavatelem odborné archeologické literatury v ČR. V r. 2023 zde byly vydány (samostatně nebo ve spolupráci s dalšími nakladatelstvími) následující publikace:

Vydáno – časopisy:

Archeologické rozhledy, recenzovaný časopis (ERIH plus, WoS, Scopus). Číslo 1–4. ISSN 0323-1267. <https://archeologickerozhledy.cz/>

Památky archeologické, recenzovaný časopis (ERIH plus, WoS, Scopus). 1 sv. ročně. ISSN 0031-0506. <https://www.arup.cas.cz/publikace/pamatky-archeologicke/>

Monografie vydané ARÚ:

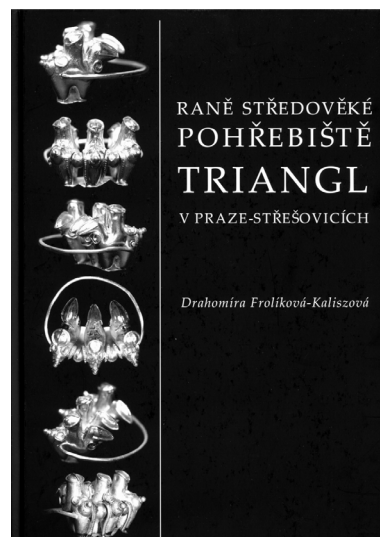
Bravermanová, Milena – Březinová, Helena – Bureš Víchová, Jana: Textilie z archeologických výzkumů na Pražském hradě. Památky po českých panovnících, jejich rodinných příslušnících, světcích a církevních hodnostářích. [Textiles from archaeological research at Prague Castle. Relics of the Czech rulers, their family members, saints and church dignitaries.] Praha: Academia: Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 2023. 971 s. ISBN 978-80-200-3404-5; ISBN 978-80-7581-046-5

Černá, Eva – Zlámalová Cílová, Z. – Frýda, F. – Hanáková, K. – Faltusová, V.: Sklo vrcholného středověku v severozápadních a západních Čechách. Typologie – technologie – chemie. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni: Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 2023. 158 s. ISBN 978-80-7247-205-5; ISBN 978-80-7581-049-6

Frolík, Jan – Kovář, M. – Musil, J.: Lapidárium chrudimského muzea. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha: Chrudim: Regionální muzeum v Chrudimi, 2023. 304 s. Sbírky Regionálního muzea v Chrudimi, 9/II. ISBN 978-80-7581-051-9

Frolíková-Kaliszová, Drahomíra – **Barčáková, Ludmila** – **Březinová, Helena** – Drtikolová Kaupová, S. – **Kočár, Petr** – Kočárová, R. – Kovačiková, L. – **Kozáková, Radka** – Rohanová, D. – **Stránská, Petra** – Zahradníček, L.: Raně středověké pohřebiště Triangl v Praze-Střešovicích. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 2023. 172 s. ISBN 978-80-7581-048-9

Končelová, Markéta – **Šumberová, Radka**: Bylany. Život prvních zemědělců. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., 2023. 80 s. ISBN 978-80-7581-050-2

II.5. ZVANÉ PŘEDNÁŠKY ARÚ

V roce 2023 byly v knihovně ARÚ a online zorganizovány dva cykly interdisciplinárních přednášek, a to na jaře a na podzim a s jejich pokračováním se počítá i v roce následujícím. V roce 2023 proběhly tyto přednášky:

- **Guillaume Sarah** (IRAMAT laboratory, CNRS Université d'Orléans): Archaeological precious metals analysis by laser Ablation ICP-MS (9. 3. 2023)
- **Peter Demján** (Archeologický ústav AV ČR, Praha): Digitalizácia veľkých keramických súborov s laserovým profilovačom a bez neho (23. 3. 2023)
- **Tereza Majerovičová** (Laboratoř archeobotaniky a paleoekologie Přírodovědecké fakulty JČU, České Budějovice): Archeologie a etnoarcheologie vesnic jihovýchodního Senegalu (6. 4. 2023)
- **Petr Křišťuf** (Katedra archeologie FF ZČU, Plzeň): Výzkum eneolitických dlouhých mohyl pod Řípem (20. 4. 2023)
- **Russell Gray** (Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology. Head of the Department of Linguistic and Cultural Evolution): Triangulating inferences from linguistics, genetics and archaeology in Europe and the Pacific (26. 9. 2023)
- **Helena Březinová, Milena Bravermanová, Jana Bureš Víchová** (Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.): Textilie z archeologických výzkumů na Pražském hradě (5. 10. 2023)
- **Brea McCauley** (Simon Fraser University, BC, Canada): Prevalence and motivations of finger amputation: Evidence from the ethno-historic, archaeological, and folktale records (19. 10. 2023)
- **Peter Trebsche** (Universität Innsbruck): The distribution of copper, salt and iron: recent research on the exploitation of Eastern Alpine resources in prehistory (9. 11. 2023)
- **Vladislav Knoll** (Slovanský ústav AV ČR): Mnohojazyčnost ve středověku (23. 11. 2023)

II.6. VĚDECKÁ OCENĚNÍ

Pracovníci ARÚ Praha obdrželi v r. 2023 čtyři vědecká ocenění.

Oceněný: Bořivoj Nechvátal

Cena: Stříbrná medaile hlavního města Prahy

Oceněná činnost: celoživotní dílo v oblasti historie a archeologie.

Ocenění udělil: Magistrát Hlavního města Praha

Oceněný: Daniel Pilař

Cena: Cena Jana Rulfa – kategorie bakalářských a magisterských prací, 2. místo

Oceněná činnost: Magisterská práce *Neolitické objekty. Analýza formativních procesů na sídlišti LnK v Bylanech*.

Ocenění udělil: Archeologický ústav AV ČR, Praha

Oceněná: Barbora Šídová (stážistka pod vedením J. Řídkého a K. Doležalové)

Cena: Otevřená věda, 3. místo

Oceněná činnost: Dosažené výsledky na studentské vědecké stáži v rámci projektu Otevřená věda.

Ocenění udělil: Akademie věd ČR

Oceněný: Václav Vondrovský

Cena: Cena Jana Rulfa – kategorie publikovaných a doktorských prací, 1. místo

Oceněná činnost: Doktorská práce *Neolitický sídelní areál Praha-Krč, Společenská zahrada. Organizace prostoru sídelního areálu s rondely a problematika formativních procesů*.

Ocenění udělil: Archeologický ústav AV ČR, Praha

II.7. ČLENSTVÍ V ODBORNÝCH KOMISÍCH A REDAKČNÍCH RADÁCH

Mezinárodní výbory a komise:

- Advisory board member projektu Monastic Wales, University of Lampeter (P. Sommer),
- Akreditační rada Filozofické fakulty UK, Bratislava (J. Maříková-Kubková),
- Archeologická pracovní skupina východní Bavorsko – západní a jižní Čechy – Horní Rakousko (M. Chytráček, koordinátor za českou stranu),
- Člen Commission of the History of Architecture ICOMOS, Wroclaw (P. Sommer),
- Člen komise Archaeometry of Pre- and Protohistoric Inorganic Artifacts, Materials and Technologies při UISPP (J. Hošek),
- Člen Standing Committee AiE (Archaeometallurgy in Europe conferences; J. Hošek),
- Člen panelu SASPRO – Slovak Academy of Sciences Programme (N. Venclová),
- Člen pracovní skupiny „Making choices“ při Evropském archeologickém konsiliu EAC (J. Mařík),
- Člen sboru hodnotitelů projektů European Science Foundation (L. Jiráň),
- Člen scientific committee CAA (Computer Applications in Archaeology, A. Frank Danielisová),
- Člen Scientific Committee of the International Research Center for the Ancient Roads (C.I.V.I.A.), San Marino / Rimini (M. Ernée, M. Chytráček),
- Člen The North European Symposium for Archaeological Textiles /NESAT/ (H. Březinová),
- Dopisující člen Německého archeologického ústavu (P. Sommer, M. Ernée, M. Chytráček, L. Jiráň, I. Pavlů, V. Salač, N. Venclová, M. Zápotocký),
- Europäisches Romanik-Zentrum Halle (P. Sommer),
- Pracovní skupina pro archeologické archivy při EAC (D. Novák),
- Scientific Council of the Faculty of Historic and Social Sciences, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw (M. Gojda),
- Underwater Archaeology Task Team“ International Centre for Underwater Archaeology in Zadar and Croatia Ministry of Culture (B. Machová),
- Vědecká rada Forschungsstelle für Vergleichende Ordensgeschichte (FOVOG), Katholische Universität Eichstätt (P. Sommer).

Národní výbory a komise:

- Archeologická evaluační komise při Akademické radě AV ČR (L. Jiráň, J. Mařík, D. Malyková),
- Archeologická komise MK ČR (P. Sommer),
- Grémium pro udělování vědeckého titulu DSc. při Vědecké radě AV ČR (N. Venclová, P. Sommer),
- Humboldt klub ČR (M. Zápotocký, M. Ernée, V. Salač),
- Komise pro informační technologie (KIT, Č. Čišecký),
- Komise pro obhajoby disertací v oboru „Dějiny a teorie umění“ v rámci udělování titulu DSc. (P. Sommer),
- Komise pro udělování titulu DSc. v oboru „Archeologie“ AV ČR (M. Kuna, P. Sommer, M. Ernée, M. Gojda, D. Dreslerová),
- Komise programů na podporu vědy Univerzity Karlovy (L. Jiráň),
- Národní akreditační úřad pro vysoké školství (L. Jiráň),
- Národní komitét antropologických a etnologických věd (V. Černý),
- Odborný panel pro hodnocení výzkumných organizací podle Metodiky 17+ při Radě vlády pro výzkum, vývoj a inovace (L. Jiráň),
- Pracovní skupina Akreditační komise MŠMT ČR (P. Sommer),
- Pražský archeologický fond, nadace pro ochranu kulturního dědictví (I. Boháčová),
- Učená společnost ČR (P. Sommer),
- Vědecká rada pro státní památkovou péči MK ČR (P. Sommer),
- Vědecký výbor konference KEA (R. Kyselý),
- Výbor Společnosti přátel starožitností (J. Hložek).

Redakční a ediční rady zahraničních periodik a publikací:

- Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege Dresden, vydává Landesamt für Archäologie in Dresden (V. Salač),
- Archaeologia Polona (M. Gojda; G. Blažková),
- Archeologia Polski (N. Venclová),
- Bericht der RGK, Frankfurt, Německo (N. Venclová),
- e-Keltoi (N. Venclová),
- Etudes Celtiques (N. Venclová),
- Europa Postmedievalis (G. Blažková),
- Forma Civitatis: International Journal of Urban and Territorial Morphological Studies, Sapienza Università di Roma (J. Maříková-Kubková),
- Hereditas monasteriorum (P. Sommer),
- In Sclavenia Terra, Ukrajina (J. Hasil),
- Landesamt für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt, Halle, Grémium pro posuzování rukopisů (peer-review) vydávaných v časopisech a sbornících (M. Ernée),
- Medieval Archeology 2022-2027 (J. Sawicki),
- Przegląd Archeologiczny, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk (L. Jiráň),
- Studia archaeologica Slovaca (P. Sommer).

Redakční a ediční rady domácích periodik a publikací:

- Antiqua Cuthna (F. Velímský),
- Archaeologia historica (P. Sommer),
- Archaeologica Pragensia (I. Boháčová),
- Archeologické rozhledy – redakční rada (vedoucí redaktor – M. Ježek nahrazen v průběhu roku 2023 V. Vondrovským, G. Blažková, M. Ernée, P. Květina),
- Archeologia Technica (J. Hošek),
- Archaeologica (Nakladatelství Lidové noviny; P. Sommer),

- Archeologické výzkumy v jižních Čechách (časopis a Supplementa; M. Ernée),
- Archeologie ve středních Čechách (M. Dobeš, K. Tomková),
- Archeologie východních Čech (P. Burgert, J. Frolík),
- Archeologie západních Čech (M. Chytráček),
- Castrum Pragense (J. Maříková-Kubková – vedoucí redaktorka, K. Tomková, J. Frolík),
- Castellologica Bohemica (J. Hložek),
- Český časopis historický (P. Sommer),
- Ediční rada Národního muzea v Praze (M. Kuna),
- Ediční rada Regionálního muzea v Chrudimi (Chrudimský vlastivědný sborník + monografie, J. Frolík),
- IANSA, Interdisciplinaria Archaeologica, Natural Sciences in Archaeology (A. Frank Danielisová),
- Miscellanea historica (P. Sommer),
- Muzejní a vlastivědná práce – Časopis Společnosti přátel starožitností (P. Sommer),
- Nakladatelství Lidové noviny (P. Sommer),
- Neperiodické publikace vydávané ARÚ (vedoucí redaktor – F. Laval, D. Dreslerová, N. Venclová, M. Kuna, L. Jiráň, J. Frolík, J. Mařík),
- Památky archeologické – redakční rada (vedoucí redaktor – P. Burgert, M. Dobeš, M. Ernée, P. Kočár),
- Redakční kruh edice Archaeologica Nakladatelství Lidové noviny (P. Sommer),
- Redakční rada nakladatelství Vyšehrad (P. Sommer),
- Redakční rada Regionálního muzea v Chrudimi (J. Frolík),
- Staletá Praha (P. Sommer; G. Blažková),
- Studia mediaevalia Bohemica (P. Sommer),
- Textil v Muzeu (H. Březinová),
- Zprávy Včely Čáslavské (F. Velímský),
- Živa (V. Černý).

Oborové rady grantových agentur:

- GA ČR, Hodnotící panel Archeologie a starší dějiny 405 (P. Květina),
- GAUK (P. Květina),
- NORFACE Network Board (J. Maříková-Kubková),
- Odborný orgán hodnotitelů Úřadu vlády (J. Maříková-Kubková),
- Program NAKI MK ČR (L. Jiráň),
- TA ČR (P. Květina).

Vědecké rady, rady pracovišť a dozorčí rady (kromě ARÚ Praha):

- Center of Accelerators and Nuclear Analytical Methods (CANAM), Ústav jaderné fyziky AV ČR v Řeži (K. Tomková),
- Commission of the History of Architecture ICOMOS, Wroclaw (P. Sommer),
- Early Iron Age in Central Europe (M. Chytráček),
- Dozorčí rada Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Dozorčí rada Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., Most (M. Ernée),
- Dozorčí rada Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Dozorčí rada Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Forschungsstelle für Vergleichende Ordensgeschichte (FOVOG), Katholische Universität Eichstätt (P. Sommer),
- Komise rektora pro programy na podporu vědy Univerzity Karlovy (L. Jiráň),
- Oborová komise oboru Antropologie doktorského studijního programu FF UK (P. Květina, M. Kuna),
- Oborová rada Antropologie a genetika člověka PřF UK (V. Černý),
- Oborová rada Antropologie PřF UK (V. Černý),

- Oborová rada Archeologie a muzeologie FF MU Brno (V. Salač),
- Oborová rada Historické vědy – české a československé dějiny PF UK Praha (P. Sommer),
- Oborová rada Pravěká a raně středověká archeologie FF UK Praha (P. Sommer, L. Jiráň, M. Kuna, V. Salač, M. Ernée),
- Oborová rada doktorského studia Archeologie ZČU Plzeň (N. Venclová, M. Kuna, M. Gojda, L. Jiráň),
- Oborová rada doktorského studijního programu Historické vědy – obor Klasická archeologie FF UK Praha (N. Venclová, L. Jiráň),
- Oborová rada Historické vědy – české a československé dějiny PF UK Praha (P. Sommer),
- Oborová rada doktorského studia Archeologie, Slezská univerzita Opava (L. Jiráň, V. Salač),
- Oborová rada doktorského studia Archeologie, JU České Budějovice (L. Jiráň, M. Gojda, M. Kuna),
- Oborová rada doktorského studia Klasické archeologie, Trnavská univerzita (L. Jiráň),
- Oborová rada doktorského studijního programu Historické vědy – obor Klasická archeologie FF UK Praha (L. Jiráň),
- Oborové rady Dějiny umění a Historické vědy na Katolické teologické fakultě UK Praha (P. Sommer),
- Odborná skupina pro dějiny skla při České archeologické společnosti (K. Tomková),
- Památková rada Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště Pardubice (J. Frolík),
- Rada Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. (L. Jiráň),
- Rada Historického ústavu AV ČR, v. v. i. (P. Sommer),
- Rada NPÚ ú. o. p. Pardubice/Josefov (P. Sommer),
- Rada NPÚ ú. o. p. střední Čechy (P. Sommer),
- Rada Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. (L. Jiráň),
- Romanik-Zentrum Universität Halle (P. Sommer),
- The North European Symposium for Archaeological Textiles /NESAT/ – člen představenstva (H. Březinová),
- Vědecká rada Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni (M. Gojda),
- Vědecká rada Filozofické fakulty MU Brno (M. Gojda),
- Vědecká rada FF UK Praha (P. Sommer),
- Vědecká rada Forschungsstelle für Vergleichende Ordensgeschichte (FOVOG) – Katholische Universität Eichstätt (P. Sommer),
- Vědecká rada Jihočeské univerzity (L. Jiráň),
- Vědecká rada Fakulty historických a společenských věd Univerzity kardinála Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, Polsko (M. Gojda),
- Vědecká rada Pedagogické fakulty UK Praha (P. Sommer),
- Vědecká rada pro státní památkovou péči MK ČR (P. Sommer).

II.8. ZPRACOVÁNÍ A ŠÍŘENÍ VĚDECKÝCH INFORMACÍ

Knihovna ARÚ Praha

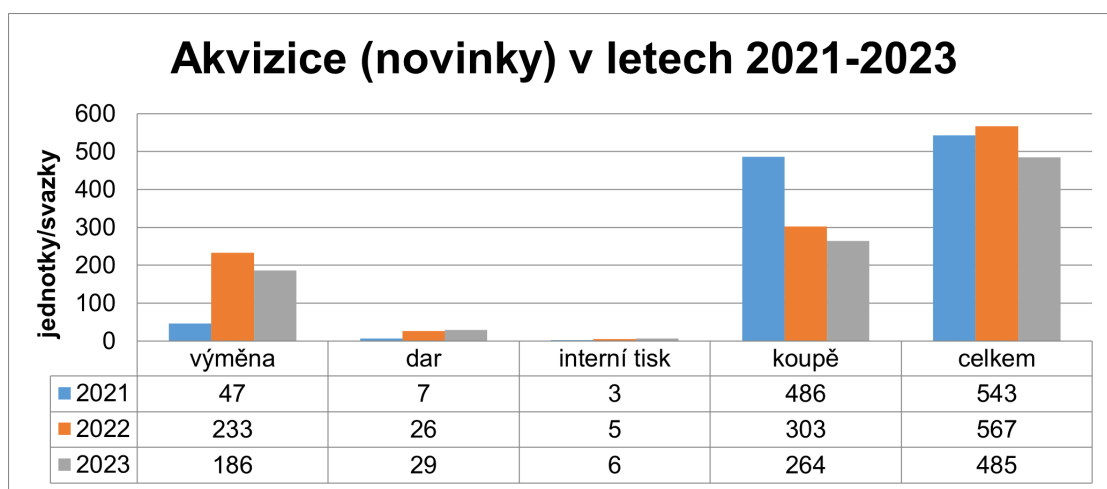
ARÚ systematicky vytváří a spravuje největší oborovou knihovnu v ČR zaměřenou na archeologii a příbuzné vědy. Knihovna je otevřena všem odborníkům, studentům i širší veřejnosti z ČR i zahraničí. V r. 2023 bylo automatizovaně registrovaných uživatelů 311 (666 v roce 2019, ve staré evidenci), 239 požadavků meziknihovní výpůjční služby (MVS; 231 v r. 2022), 230 požadavků bylo vyřízeno kladně, 100 tištěných dokumentů bylo zapůjčeno jiným knihovnám, 12 tištěných dokumentů bylo zapůjčeno z jiných knihoven, 78 kopií bylo poskytnuto jiným knihovnám, 34 kopií z jiných knihoven pro naše uživatele, 6 požadavků mezinárodní meziknihovní výpůjční služby (MMVS), 0 kopií v rámci mezinárodní meziknihovní repro-slужby (MMRS). Prezenční výpůjčky se od r. 2016 nesledují.

Požadavky na meziknihovní služby rostly, tyto služby byly nadále poskytovány i pražským knihovnám

(běžně vyloučeným z MVS). Vzhledem k tomu, jak se bude situace vyvíjet, se předpokládá, že i v roce 2024 se bude pokračovat v poskytování těchto služeb ve stávajícím rozsahu (tedy včetně pražských knihoven). V následujících letech budou pravděpodobně pražské knihovny vyloučeny ze služeb MVS (s výjimkou knihoven pracovišť AV ČR).

V současnosti obsahuje fond knihovny ARÚ 58 045 monografií (57 002 v r. 2022) a 7 828 časopisů (7 753 v r. 2022); přírůstek monografií za rok 2023 činil 1 048 jednotek (1 235 v r. 2022); pro rok 2024 se očekává obdobná výše přírůstků. Úbytek činil 0 jednotek.

Přírůstky knihovny kromě koupě a darů představovaly přírůstky z pozůstalostí. Z uvedeného množství bylo 264 svazků koupeno, ostatní byly získány výměnou, dary nebo z pozůstalostí. Subskripce v roce 2023 tvořilo 17 titulů. Na nákup knih věnoval v minulém roce ARÚ ze svého rozpočtu cca 500.000 Kč. Výběr publikací byl řízen knihovní komisí ARÚ Praha.

Akviziční přehled knihovny ARÚ v letech 2021–2023

Akvizice elektronických knih se i v roce 2023 řešila individuálně. Na e-nosičích byly subskribovány některé časopisy jako součást předplatného ve formě „print+online“.

Vzhledem k nedostatku prostoru se na návrh knihovny a doporučení knihovní komise i v roce 2023 část zpracovaného a signovaného fondu postupně přesouvala do depozitáře v Jenštejně. Na pražské pracoviště se v případě zájmu publikace přiváží na vyžádání (do 24 hodin, maximálně do 48 hodin). V roce 2023 rovněž bylo pokračováno v přesunu části duplikátů, darů a pozůstalostí z Letenské do depozitáře, kde byly dále evidovány a zpracovány, s těmito činnostmi se počítá i pro rok 2024 a roky následující.

V roce 2024 proběhne revize fondu daná knihovním zákonem a platnými předpisy. Vyhodnocení bude pravděpodobně známo v první polovině roku 2025 (výsledky včetně ztrát budou známy v druhé polovině roku 2025, resp. v první polovině roku 2026).

Na internetu je přístupný katalog knihovny ARÚ Praha:

<http://aleph22.lib.cas.cz>

Informace o knihovně a poskytovaných službách:

<https://www.arup.cas.cz/knihovna/o-knihovne/>

V elektronickém katalogu se průběžně objevují nové přírůstky a zároveň se doplňuje dosud neevidovaná část knihovních fondů.

V roce 2023 pokračovala spolupráce knihovny ARÚ Praha na projektu Obálky knih. Do databáze je přispíváno scany obálek nově nakoupených knih a vybranými tituly časopisů včetně jejich obsahu.

V průběhu roku 2024 se pravděpodobně otevře jednání o participaci knihovny ve službě „Získej“. Služba DNNT (digitální knihovna děl nepřístupných na trhu/plné texty) byla spuštěna ve studovně knihovny.

Archiv terénní dokumentace ARÚ Praha

Součástí OIZAK je i **Archiv ARÚ**, jehož úkolem je spravovat dokumentaci terénních výzkumů pro území Čech a zpřístupňovat ji veřejnosti formou prezenčního studia i jinak. K úkolům Archivu patří především péče o soubor analogových dokumentů nahromaděných během více než stoleté existence ústavu, zpracování dokumentů z pozůstalostí apod.

AMČR

Jedním z důležitých úkolů OIZAK je správa informačního systému **Archeologická mapa ČR (AMČR)**. Tento systém tvoří (1) oborový agendový systém poskytující informace o plánovaných, probíhajících a ukončených terénních výzkumech a jejich výsledcích, (2) retrospektivní databáze archeologických výzkumů, nálezů a lokalit na území Čech a (3) digitální repozitář archeologické terénní dokumentace, převedené do digitální podoby po povodni v r. 2002. V ostrém provozu byla AMČR spuštěna 1. června 2017.

- <https://digiarchiv.aiscr.cz/>

V r. 2015 došlo k sjednocení informačních systémů obou Archeologických ústavů AV ČR, a tím k vytvoření jednotného systému pro území celého státu. AMČR se stala jádrem výzkumné infrastruktury Archeologický informační systém ČR (AIS CR), která byla v r. 2016 zapsána na Cestovní mapu velkých infrastruktur ČR a je podporována ze zdrojů MŠMT. Součástí infrastruktury AIS CR jsou i další aplikace a webové stránky, např. na veřejnost orientovaný Archeologický atlas Čech (v současnosti přebudovávaný na Archeologický atlas ČR – www.archeologickyatlas.cz).

ARÚ Praha je členem Pracovní skupiny pro archeologické archivy při EAC a účastní se pravidelně dalších mezinárodních aktivit.

II.9. PAMÁTKOVÁ PÉČE A ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY

ARÚ Praha se podílí na ochraně archeologického dědictví, a to v oblasti legislativní, informační i praktické (záchranné archeologické výzkumy lokalit ohrožených výstavbou či těžbou).

V oblasti legislativní spolupracoval ARÚ s Ministerstvem kultury ČR při přípravě zákona o památkovém fondu.

Zástupci Archeologického ústavu se pravidelně účastní jednání regionálních archeologických komisí ve Středočeském, Jihočeském, Královéhradeckém, Pardubickém, Karlovarském a Ústeckém kraji a v Praze.

ARÚ spravoval internetový portál registrace terénních archeologických výzkumů (IDAV), který byl v provozu od roku 2009 do 31. 5. 2017. Od 1. 6. 2017 byla zpřístupněna softwarová aplikace Archeologická mapa ČR (AMČR), která slouží ke shromažďování dat o plánovaných terénních zásazích, zprostředkování těchto informací oprávněným organizacím a sběru informací o výsledcích archeologických výzkumů. Informační systém AMČR zahrnuje i retrospektivní databázi archeologických výzkumů, nálezů a lokalit.

Celkem bylo v roce 2023 za ARÚ Praha evidováno 459 akcí. Anotace větších akcí:

Výzkumy v areálu Pražského hradu (detašované pracoviště Pražský hrad; vedoucí J. Maříková-Kubková)

V roce 2023 se terénní aktivity pracoviště Pražský hrad daly rozdělit do dvou skupin. V důsledku změn v Kanceláři prezidenta republiky a ve Správě Pražského hradu nebylo přikročeno k větším stavebním aktivitám, vykonávali jsme pouze rutinní dohledy malého rozsahu.

V rámci dokončování projektu TA ČR Skryto pod povrchem byla naopak věnována velká pozornost archeologickým areálům. V průběhu práce na diagnostické zprávě byly identifikovány největší problémy jednotlivých památek a ve spolupráci s OPP KPR začaly postupně vznikat restaurátorské záměry a návrhy na stavební úpravy, které se začaly postupně i realizovat. S tím byly spojeny i drobné archeologické výzkumy. K největším zásahům došlo pod III. nádvořím, kde byl realizován projekt odvodnění kaple sv. Bartoloměje s instalováním čerpadla.

Na podzim roku byly v rámci projektu TA ČR Skryto pod povrchem a programu SAV 21 Město jako laboratoř změny odevzdány podklady pro novou směrnici pro pohyb a péči o archeologické areály PH, která navazuje a využívá v roce 2022 dokončenou mapu <https://ags.arup.cas.cz/portal/apps/sites/#/archeologicke-arealy-prazskeho-hradu>. Dále pak byla kancléřkou Janou Vohralíkovou jmenována stálá komise pro péči o vykopávky, jejíž členové byly vybráni z týmů působících v obou projektech.

Záchranné archeologické výzkumy Oddělení terénní archeologie (vedoucí D. Malyková)

ZAV na potoce Rokytka v Praze-Běchovicích v roce 2023 (vedoucí výzkumu M. Psohlavcová)

V souvislosti s krajinářskými úpravami soutoku Rokytky a Říčanského potoka a výstavby cyklostezky proběhl na podzim roku 2023 záchranný archeologický výzkum (ZAV) na katastru obce Praze-Běchovicích. ZAV navázal na předchozí sezónu z r. 2021, v jeho těsném východním sousedství, kdy zde byly prozkoumány a zdokumentovány sídlištní aktivity ze starší doby železné a římské. V sezóně 2023 bylo odkryto celkem 104 zahloubených objektů, především kůlových/sloupových jam, jež ve východní části plochy tvořily jasný obvod nadzemní stavby. V jejím JZ sousedství se rýsuje shodně orientovaná menší nadzemní stavba. Z výplně ostatních sídlištních

Přehled nadzemní stavby

jam pochází především fragmenty keramiky a mazanice či zvířecí kosti, rovněž ale i poměrně velké množství větších fragmentů strusky (téměř 10 kg ze dvou sídlištních jam). Sporadické nálezy jsou datovány do doby římské, kromě keramiky je to i např. i mladořímská samostřílová spona s klínovitou nožkou. Germánské sídliště na Rokytce nepochybně souvisí s rozsáhlým kovo zpracovatelským sídlištěm z doby římské na místě současného rybníka Lítožnice, vzdáleném cca 950 m JZ směrem a dokresluje naše poznání intenzivního osídlení východního okraje Prahy v době římské.

ZAV při stavbě Hořín – technická infrastruktura (vedoucí výzkumu T. Záruba)

V průběhu června a července 2023 realizovalo Oddělení terénní archeologie záchranný archeologický výzkum v rámci výstavby nové technické infrastruktury na katastru obce Hořín (parc. č. 340/38; okr. Mělník). Lokalita se nachází na duně váteho písku v archeologicky velmi exponované oblasti středního Polabí, s množstvím známých archeologických nalezišť v okolí. Samotný prostor stavby bylo možné ztotožnit jak s výkopovými akcemi mělnického muzea v poloze „Na pískách“ v závěru 19. století, kdy bylo odkryto přes 30 kostrových (kultura únětická) a žárových hrobů (kultura bylanská, kultura billendorfská), tak také s pozdějšími povrchovými sběry mezolitické štípané industrie K. Žebery (Geologický ústav ČSAV v Praze).

Probíhající skrývkové práce byly zaznamenány pracovníky oddělení náhodně dne 16. 6. a už při prvotním ohledání plochy byla zjištěna přítomnost archeologických situací (částečně narušený žárový hrob – obj. 1 a dva zahloubené objekty – obj. 2 a 3, taktéž patrně funerálního charakteru). Po jednání s investorem stavby byl neprodleně zahájen záchranný výzkum, během kterého se podařilo zachytit celkem 10 žárových hrobů, intaktních či narušených předchozími zemními zásahy (orba, výkop pro závlahové potrubí atp.) a další dva zahloubené objekty, s největší pravděpodobností související se zkoumaným pohřebním areálem.

Vzhledem k problematické identifikaci hrobů v ploše skrývky (absence odlišnosti výplně hrobové jámy od okolní pískové duny) a náhodného narušení hrobů č. 5 a 6 při přípravě výkopu pro pokládku inženýrských sítí bylo aplikováno postupné snižování plochy písčitého podloží. Souběžně se začátkem snižování plochy skrývky se v její vzdálenější části podařilo zachytit intaktní žárový hrob s kamenným obložením díky přítomnosti kovových nálezů (železná jehlice a železné kroužky) ve svrchní části výplně urny s kremací.

Intaktní či z větší míry dochované hrobové celky se skládaly z povětšinou typizovaného inventáře tvořeného hrubou hrncovitou nádobou s plastickou páskou pod okrajem, překrytou velkou mísou (v některých případech se zbytky vleštované výzdoby vnitřního povrchu), doplněnou amforovitou nádobou se dvěma uchy a s kanelovanou výzdobou (horizontální žlábků, obrácené U motivy). V jednom případě (hrob č. 7) bylo z rozrušeného celku získáno torzo misky s černou vnější malbou. Kovové nálezy se v celcích nacházely jen výjimečně, kromě železných předmětů z obj. 4 byla získána z deponie patrně výkopem rozrušeného hrobu č. 6 bronzová jehlice s labuťkovitým krčkem. Na základě nálezového souboru lze všechny dokumentované objekty předběžně datovat do přelomu doby bronzové a železné, s největší pravděpodobností do období starší fáze bylanské kultury.

Samotné kremace umístěné v urně byly původně před svým uložením důkladně proplaveny (absence uhlíků či uhlíkaté hlíny mezi kůstkami ve výplních popelnic), nádoby byly v některých případech obloženy kameny (především říční valouny z nedalekých toků Labe/Vltavy; hroby č. 4–6) či alespoň jejich zlomky (hrob č. 7).

Obj. č. 4: Žárový hrob, v nádobě vedle urny se podařilo identifikovat dětské kůstky

Mezi zajímavostmi můžeme jmenovat např. přítomnost dětských kůstek (nenarozený plod/novorozeneček) v menší hrncovité nádobě doprovázející vlastní urnu v hrobu č. 4, kde se nabízí budoucí genetická analýza souboru a zjištění případné příbuznosti (matka s dítětem/úmrť při porodu?). Propojení lokality se starými výkopovými akcemi B. Čermáka z mělnického muzea s vysokou pravděpodobností dokládá větší komorový hrob s kamenným závalem, který byl exkavován již v minulosti a opět zasypán výplní/ornicí obsahující subrecentní nálezy (zlomky glazované keramiky,

Kumulace nádob v obj. č. 12

části střešních tašek – bobrovek). Ve spodní části objektu, hned pod opětovně nasypnými kamennými valouny, se však podařilo nalézt torza několika nádob z období mladších popelnicových polí (skartováno po původní exkavaci objektu?). Poslední interpretační výzvu představuje objekt č. 12 – kumulace menších nádob (vzhledem ke zbytku souboru značně atypických) a jejich torz bez přítomnosti stop po uložení kremace, ovšem se sledovaným pohřebišťem kontextuálně souvisejícím.

Ze svahu pískové duny ve střední části plochy skrývky byl také získán početný soubor štípané industrie období mezolitu až zemědělského pravěku, na základě kterého budou realizovány doplňkové prospekce a sondáže na okolních stavebních parcelách K. Kapustkou v průběhu jara 2024. Další záchranné výzkumy ve spojitosti se stavbou samotných rodinných domů na lokalitě se plánují přibližně od poloviny r. 2024.

ZAV při zasíťování parcel v Zárybech (vedoucí výzkumu K. Říha)

V rámci zasíťování nových stavebních parcel v Zárybech (okr. Praha-východ) byly v ploše skrývky komunikace odkryty a zdokumentovány dva sídlištní objekty. Ve výplni jednoho z nich byl pak objeven kostěný oboustranný hřeben z doby stěhování národů. Téměř kompletní hřeben se standardním dekorem řad soustředných kroužků a s jednotlivými díly spojenými železnými a bronzovými nýtkem je nyní v péči kolegů z restaurátorských laboratoří v Praze-Holešovičkách.

Objevený hřeben z doby stěhování národů

ZAV při stavbě Novostavba RD, Ledčice ppč. 3093 (vedoucí výzkumu K. Říha)

Po skrývce ornice v ploše půdorysu plánované výstavby nového rodinného domu došlo k identifikaci archeologických situací. Záchranný archeologický výzkum probíhal ve dnech 13. 3. až 23. 3. 2023. Během výzkumu bylo identifikováno 17 archeologických objektů: dvě jámy kúlové, čtyři jámy sloupové, čtyři jámy zásobní, šest jam stavebních a jeden hrob. Objekty byly jasně

Objekt č. 15 – kostrový hrob z doby laténské

zřetelné v písčném podloží. Podle charakteru nálezů je možné konstatovat, že se jedná o polykulturní lokalitu, byly objeveny sídlištní objekty únětické kultury, sídlištní objekty z doby laténské a blíže chronologicky neidentifikovatelné sídlištní objekty kultur staršího pravěku.

Za nejvýraznější nález lze považovat ženský kostrový hrob z doby laténské, především kvůli četným milodarům. V kontextu hrobového celku byly identifikovány: čtyři náramky (tři železné, jeden bronzový), šest oděvních spon (tři železné, tři bronzové), zvířecí milodar, keramická nádoba, bimetalový opasek – zdvojený řetězový s bronzovými kruhy a závěskem. Stav lidských kosterních ostatků byl značně fragmentární. Jedinec byl uložen v dřevěné rakvi, jejíž otisk bylo možné identifikovat v hrobové jámě.

V současné době probíhá zpracování nálezů kolegyněmi z konzervátorské laboratoře v Praze-Holešovičkách. Záchranný archeologický výzkum včetně jeho zpracování je hrazen z prostředků Archeologického ústavu.

Konzervace železného opasku z objektu č. 15.

ZAV při stavbě D7 MÚK Slaný-západ – Kutrovice (vedoucí výzkumu D. Malyková, T. Bek)

Po výběrovém řízení a dlouhém administrativním řízení se na konci listopadu podařilo zahájit skryvkové práce na středním úseku výstavby dálnice D7 v úseku MÚK Slaný-západ – Kutrovice (okr. Kladno). Ačkoliv dosavadní nepříznivé počasí zatím dovolilo pouze omezený zásah do terénu, podařilo se již odkrýt první archeologické situace na několika místech trasy. Hlavní etapa terénní části výzkumu bude probíhat v roce 2024.

Skrývka v místě stavby dálnice D7, v úseku Slaný-západ – Kutrovice

Výzkumy na Kutnohorsku (detašované pracoviště Kutná Hora; vedoucí R. Šumberová)

V roce 2023 se záchranné archeologické výzkumy kutnohorského pracoviště ARÚ koncentrovaly zejména do intravilánu měst a převážná část pozitivních zjištění souvisela s vrcholně středověkou a raně novověkou důlní činností.

Kutná Hora

Na území města byla v rámci šesti stavebních akcí zachycena horní díla, související s tzv. Grejfským pásmem. Jejich lokalizace byla oznámena i pracovišti ČGS, stavebníci pak byli upozorněni na možná rizika stavby na poddolovaném území.

Kutná Hora Žižkov – kNN pro p. č. 3907 (vedoucí výzkumu F. Velímský). Při kontrole liniového výkopu po straně polních cest byly na profilu zachyceny pozůstatky tří překopanou spraší a jalovinou zapíněných ústí horních děl, která byla začištěna, fotograficky zdokumentována a zaměřena geodetickou GPS. Zachycené situace se nachází v trase průběhu zrudnění jižní části Grejfského pásma a představují součást komplexu vrcholně středověkého horního díla Na Bylance.

Kutná Hora Reko MS Husitská (vedoucí výzkumu D. Pilař).

V trase liniového výkopu v ulici Husitská došlo na profilech a ve dně výkopu k zachycení devíti archeologických situací, které byly identifikovány jako pozůstatky těžební a primární zpracovatelské aktivity ve střední, tzv. Svatomartinské části Grejfského pásma (6 situací /obj. č. 3–4, a 6–9/ bylo identifikováno jako zapíněná ústí horních děl – šachet; 3 situace /obj. č. 1–2 a 5/ jako sídlištně-technologické objekty doprovázející těžbu). Na základě realizovaných ZAV v blízkém okolí stavby a dosavadních znalostí o charakteru zdejší těžební aktivity datace vymezena mezi přelom VS1-VS2 a přelom VS2 a NO1 (po 1280 do cca 1500).

Profil výkopu se zasypaným ústím šachty

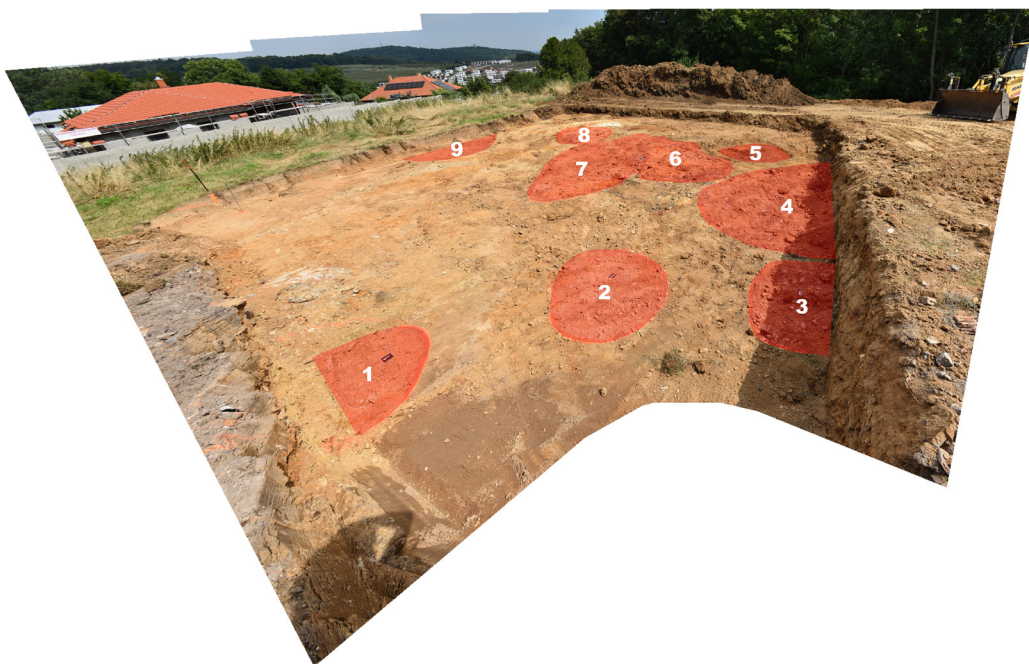
Kutná Hora ATS pro sv. Annu (vedoucí výzkumu F. Velímský). Při kontrole základové jámy pro osazení ATS a následně na ní navázaných přípojek inženýrských sítí při okraji parčíku Ke Kalichu v ul. Malešovská došlo k zachycení pozůstatků jednoho zapíněného ústí vrcholně středověkého horního díla a patrně jedné přípovrchové rozrážky v JV nároží jámy (horizontální chodbice na způsob do spraše ražené štoly). Oba objekty lze spojit s vrcholně středověkou těžební aktivitou na historickými prameny a geologicky doloženém průběhu zrudnění Grejfského pásma, konkrétně pak na jeho středním tzv. Svatomartinském úseku.

KH Chrpová – rodinný dům (vedoucí výzkumu F. Velímský). Po odtěžení svahu pro založení RD bylo v ploše zachyceno celkem sedm archeologických situací, které byly identifikovány jako pozůstatky těžební a primární zpracovatelské aktivity v jižní části Grejfského pásma. Pět situací bylo identifikováno jako zapíněná ústí horních děl – šachet, jedna situace jako prádlo a jedna situace jako sídlištní objekt. Předpokládaná datace vymezena mezi přelom VS1-VS2 a přelom VS2 a NO1 (po 1280 do cca 1500).

Kutná Hora Česká – rodinný dům (vedoucí výzkumu F. Velímský). Ve výkopech základových pasů pro budoucí RD zachycena jedna archeologická situace, která byla identifikována jako pozůstatek těžební aktivity v jižní části Grejfského pásma, konkrétně zapíněné ústí horního díla – šachty. Předpokládaná datace vymezena mezi přelom VS1-VS2 a přelom VS2 a NO1 (po 1280 do cca 1500).

Kutná Hora Česká – rodinný dům (vedoucí výzkumu F. Velímský). Po odtěžení svahu pro založení RD bylo v ploše zachyceno celkem 9 archeologických situací, které byly identifikovány jako pozůstatky těžební a primární zpracovatelské aktivity v jižní části Grejfského pásma, všech 9 situací bylo identifikováno jako zapíněná ústí horních děl – šachet a jejich datace vymezena mezi přelom VS1-VS2 a přelom VS2 a NO1 (po 1280 do cca 1500).

V regionu mimo území měst byly sledovány desítky zejména liniových akcí, při nichž ale jen výjimečně došlo i k zachycení lokalit z období pravěku.

Kutná Hora - panoramatický záběr skryté plochy rodinného domu s vyznačenými důlními díly

Výměna přírodního potrubí surové vody z přečerpávací stanice na ÚV Sv. Trojice, k. ú. Malešov a Bylany u Kutné Hory (vedoucí výzkumu F. Velímský).

Liniový výkop s manipulačním pruhem procházel územím v blízkosti několika důležitých pravěkých lokalit, skrývky i výkopy byly systematicky sledovány, nicméně byla zachycena pouze jedna sídlištní jáma, zřejmě zásobnice, z eneolitu, konkrétně řivnáčské kultury.

Suchdol – liniový výkop pro kNN (vedoucí výzkumu F. Velímský).

V trase liniového výkopu došlo u křižovatky ulic Ohrádka I a Ohrádka II na profilech a ve dně výkopu k zachycení jedné sídlištní jámy kultury s lineární keramikou z období mladší doby kamenné. Zkoumanou situaci lze spojit s již evidovaným sídlištním areálem v k. ú. obce Suchdol.

Na základě dohody s dalšími oprávněnými organizacemi v regionu pracoviště zajišťuje vybrané archeologické výzkumy i na území sousedních okresů. V roce 2023 to byl zejména předstihový výzkum v centru města Kolína.

Kolín – rekonstrukce domů č. p. 124 a 125 v ul. Na hradbách na st. p. č. 169 a 170 (vedoucí výzkumu F. Velímský).

V rámci předstihového archeologického výzkumu bylo realizováno celkem osm kontrolních sond (KS I-VIII) a plošně byla začištěna část vnitřního dvora za č. p. 124 a za č. p. 125. Byly zde odstraněny stávající splachy a nahromaděné deponie odpadu, respektive začištěny původní štětované a dlážděné povrchy a odkryty základy původních přístavků a trasy rozvodů starší kanalizace a dešťových svodů, tak aby mohla být ověřena jejich funkčnost a případné začlenění do projektu plánované rekonstrukce.

V rámci archeologického výzkumu došlo k sejmutí svrchní části podpodlahových zásypů ve třech místnostech v 1. nadložního podlaží č. p. 125 a dokumentaci a zaměření všech zde zachycených zděných konstrukcí. Evidovaná zdiva lze shodně označit jako raně novověká. Dosavadní datace stavebně historického průzkumu

(SHP), která klade jejich vznik do horizontu 17. století, s četnými dalšími úpravami v průběhu 18. až 20. století, se v kontextu provedeného výzkumu jeví jako relevantní. Zajímavé je zjištění o absenci materiálově bohatších sídlištních vrstev z období vrcholného a pozdního středověku, které by se daly v rámci městské parcely očekávat, a naopak zachycení reliktních starších předlokačních souvrství s příměsí staršího pravěkého a raně středověkého materiálu, byť ve velmi malém počtu kusů. V rámci výzkumu došlo také k odkrytí části zděných konstrukcí v prostoru vnitřního dvora, které byly převážně identifikovány jako pozůstatky novodobé parazitní zástavby přístřešků a kůlen. Jako výrazně starší se jeví konstrukce ohradní zdi, která by potenciálně mohla představovat reliktní hradbu původního vrcholně středověkého městského opevnění. Jako poměrně zachovalou a případně znovu funkční lze označit kamennou zádlažbu odkrytou ve větší části vnitřního dvora. Přestože se jedná až o formu raně novověké úpravy povrchu, má tato konstrukce poměrně silně historizující ráz a může pomoci alespoň částečně vrátit původní vizuál objektu z období přelomu 19.–20. století.

Kolín – profil sondy IV s označenými kontexty

Kutná Hora – amatérští spolupracovníci 2023 v rámci AMČR-PAS (vedoucí výzkumu D. Pilař).

V současné době pracoviště ARÚ – Kutná Hora registruje 19 spolupracovníků, kteří se podílejí na prospekční činnosti v regionu a své nálezy evidují v aplikaci AMČR-PAS. Zapojování spolupracovníků výrazně přispívá poznání regionu, a to i v oblastech, které bývají během záchranných archeologických výzkumů zkoumány zřídka. Zároveň slouží prospekce k záchraně kulturního dědictví z ploch, které jsou například ničeny zemědělskou činností. V neposlední řadě je třeba zmínit, že zapojování amatérských spolupracovníků přispívá k rozvoji občanské vědy v ČR, zvyšuje povědomí o archeologii a pomáhá kultivaci početné tuzemské komunity hledačů s detektory kovů. V roce 2023 bylo na pracovišti ARÚ v Kutné Hoře evidováno 273 artefaktů, které byly nalezeny a zdokumentovány ve spolupráci s amatérskými spolupracovníky. Tyto nálezy byly získávány jak samostatnými prospekciemi jednotlivých spolupracovníků anebo během cílených výzkumů vedených pracovníky ARÚ – Kutná Hora. Chronologický rozptyl nalezených předmětů sahá od neolitu až po industriální období a jde například o soubory šípané a broušené industrie doby kamenné, oděvní doplňky z barevných kovů sahající od doby bronzové až po novověk, mince od doby laténské až po mladší novověk anebo předměty obsahující epigrafiku od středověku až po industriální období. Většinou se jedná o kovové předměty nacházené pomocí detektorů kovů, ale registrujeme i řadu artefaktů z jiných materiálů (např. keramiky anebo kamene). Část takto získaných předmětů bude v budoucnu publikována v odborné literatuře (především numismatické nálezy).

Detektorová prospekce dvou opevněných poloh mezi Třebonínem a Lomcem – projekt v rámci AMČR-PAS (realizovali D. Pilař a F. Velímský jako školení pro amatérské spolupracovníky).

Během detektorové prospekce byly zkoumány středověké až raně novověké opevněné lokality tvrziště Na Zelenici a hradiště Hrádek, včetně jejich přilehlého okolí. Cílem prospekce bylo ověřit potenciál těchto lokalit pro další výzkum a pomocí kovových artefaktů je lépe charakterizovat a datovat. Během výzkumu bylo nalezeno a zaměřeno 95 kovových předmětů. Většina z nich má ale velice nízký informační potenciál – jde většinou o železné a chronologicky necitlivé předměty. Do zkoumaného období středověk – raný novověk jde datovat jen minimum z nich, a to navíc nejistě.

Bohužel výsledek výzkumu ukazuje nízký potenciál obou lokalit z pohledu potenciální budoucí intenzivnější detektorové prospekce. Lokality prakticky neobsahují žádný chronologicky citlivý kovový materiál, který by souvisel s dobou jejich využívání. Tento stav může být způsoben například původně malým množstvím

kovových artefaktů uložených na těchto lokalitách. Zároveň je ale potřeba zmínit fakt, že obě tyto památkově chráněné lokality jsou dlouhodobě cílem nelegálních uživatelů detektorů kovu, kteří mohli úbytek kovových artefaktů zásadně negativně ovlivnit.

Výběr nálezů z detektorové prospekce regionu

Broušená kamenná sekera – neolit

Noricko-panonská spona – starší doba římská

Stříbrná mince Septimia Severa – mladší doba římská (ražena 194 n. l.)

Sekera s bočními laloky – období popelnicových polí

Denár imitující arabské mince, ražen Belou III – pozdní doba hradištní (1172-1196 n. l.)

II.10. PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Významný podíl činnosti pracovníků ARÚ tvořilo pedagogické působení na vysokých školách. Ve spolupráci s univerzitními pracovišti má ARÚ akreditace doktorských studijních programů v oborech archeologie a antropologie a genetika člověka na PřF Univerzity Karlovy v Praze a v oboru archeologie na Západočeské univerzitě v Plzni. Pracovníci ARÚ jsou dále členy oborových rad doktorských studijních programů archeologie na FF Univerzity Karlovy v Praze, FF Západočeské univerzity v Plzni, JU v Českých Budějovicích, Slezské univerzitě v Opavě, Trnavské univerzitě v Trnavě, Universität Regensburg (uvádění jsou pouze pracovníci s hlavním pracovním úvazkem v ARÚ). V ARÚ bylo v r. 2023 zaměstnáno 14 doktorandů v prezenční nebo kombinované formě studia. V r. 2023 vedli pracovníci ARÚ celkem osm bakalářských, čtyři magisterské a 38 doktorských prací.

Za účasti specialistů ARÚ se v loňském roce realizovalo 32 bakalářských, 19 magisterských a 8 doktorských studijních programů na univerzitách v Praze (UK, VŠCHT), Brně (MU), Plzni (ZČU), Českých Budějovicích (JU), Pardubicích (UPCE) a Olomouci (UPOL). Celkem odpřednášeli pracovníci ARÚ na vysokých školách 1315 hodin přednášek a cvičení.

Mezi bakalářskými studijními programy a obory byly zejména následující:

- Archeologie, Západočeská univerzita v Plzni (Katedra archeologie FF),
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PřF),
- Historické vědy (Ochrana hmotných památek), Univerzita Pardubice (Katedra historických věd FF),
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF),
- Konzervování – restaurování objektů kulturního dědictví uměleckořemeslných děl (Technologie konzervování a restaurování), Vysoká škola chemicko-technologická Praha (Fakulta chemické technologie),
- Obecná teorie a dějiny umění a kultury (Dějiny umění, Kulturologie), Univerzita Karlova v Praze (FF),
- Historie (Archeologie), Univerzita Palackého Olomouc (Katedra historie FF).

K magisterským studijním programům s účastí pracovníků ARÚ patřily zejména:

- Archeologie, Západočeská univerzita Plzeň (Katedra archeologie FF),
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PřF),
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF),
- Konzervování – restaurování objektů kulturního dědictví (Technologie konzervování a restaurování objektů kulturního dědictví), Vysoká škola chemicko-technologická Praha (Fakulta chemické technologie),
- Archeologie a muzeologie, Masarykova univerzita Brno (Ústav archeologie a muzeologie).

K doktorským studijním programům s účastí pracovníků ARÚ patřily zejména:

- Archeologie, Západočeská univerzita v Plzni (Katedra archeologie FF);
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PřF); ARÚ je akreditován jako školicí pracoviště;
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF); ARÚ je akreditován jako školicí pracoviště;
- Archeologie, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (Ústav archeologie).

ARÚ poskytuje studentům přístup do své knihovny a archivu a ve spolupráci s FF Univerzity Karlovy v Praze

školí studenty archeologie na terénních výzkumech. Některé z přednášek se realizují v prostorách pracoviště ARÚ s využitím technického zázemí a vybavení ARÚ. ARÚ Praha se podílí na práci společného pracoviště AV ČR a Univerzity Karlovy – Centra medievistických studií.

Organizace vzdělávacích kurzů:

Název kurzu: Otevřená věda 2023 (Akademie věd ČR)

ARÚ Praha se v r. 2023 zapojil se dvěma stážemi:

Interdisciplinární výzkum pravěkých hrobů a pohřebišť – aktuální trendy

Lektor: Michal Ernée

3 studenti gymnázií: Gymnázium B. Hrabala v Nymburce, Gymnázium Na Zatlance, Gymnázium J. Keplera
Součástí stáže byla práce s aktuální literaturou, s archeologickými nálezy, seznámení se s metodami jejich analýz, jejich možnostmi i omezeními, sledování práce mezinárodních interdisciplinárních výzkumných týmů na příkladu probíhající analýzy konkrétního pohřebiště starší doby bronzové, včetně nejmodernějších metod, analýz tzv. mobilních a výživových stabilních izotopů nebo pravěké DNA.

Experimentální archeologie – testování nástrojů k drčení a mletí

Lektoři: Jaroslav Řídký + asistentka Kristina Doležalová

3 studenti gymnázií: English College in Prague, Polskie Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego v Českém Těšíně, Gymnázium B. Hrabala v Nymburce

Cílem stáže bylo testování funkčnosti kamenných nástrojů k drčení a mletí (tzv. makrolitů) a vytvoření podmínek ke studiu jejich opotřebení a pracovních stop. Během stáže se studenti seznámili s metodami experimentální archeologie a se zobrazovacími metodami mikroskopie.

Název kurzu: Školení Policie ČR

Popis: Školení policie ČR.

Místo a datum: Solenice 18. 10. 2023 a Ostrov 23. 11. 2023

Název kurzu: Školení AMČR

Popis: Školení uživatelů, zaměstnanců NPÚ a studentů pro práci v systému AMČR a Digitálním archivu.

Místo a datum: České Budějovice 28. 2. 2023, ARÚ 28. 3. 2023, Plzeň 6. 11. 2023

II.11. ORGANIZACE KONFERENCÍ A ÚČAST NA NICH

ARÚ Praha v r. 2023 vystupoval jako pořadatel nebo spoluorganizátor u celkem pěti konferencí, sekcí na kongresech a seminářů (všechny s mezinárodní účastí):

Archeologická pracovní skupina východní Bavorsko / západní a jižní Čechy/Horní Rakousko / Archaeological Workgroup East Bavaria / West and South Bohemia / Upper Austria

Datum: 21.–23. 6. 2023

Místo: Plasy

Hlavní pořadatel: Západočeská univerzita v Plzni

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Počet účastníků: 50

Internetové stránky: www.archaeologie-bay-cz-ooe.de

Kontaktní osoba: Miloslav Chytráček

29th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists (EAA), Belfast, Northern Ireland, tři sekce organizované pracovníky ARÚ Praha

Datum: 30. 8.–2. 9. 2023

Místo: Belfast, Severní Irsko

Hlavní pořadatel: European Association of Archaeologists

Počet účastníků: 3200

Internetové stránky: www.e-a-a.org/ea2023

Kontaktní osoba: N. Profantová, J. Sawicki, D. Novák (spoluorganizátoři sekcí)

IX. ročník kastellologické konference k poctě prof. Tomáše Durdíka / IX. Castellological conference in honour of Prof. Tomáš Durdík

Datum: 2. 10. 2023

Místo: Křivoklát

Hlavní pořadatel: ARÚ Praha

Spolupořadatel: Katedra archeologie a Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni, Národní památkový ústav – Správa státního hradu Křivoklát, Náboženská obec Církve československé husitské v Křivoklátě, Pražská diecéze Církve československé husitské, Společnost přátel starožitností a spolek Hradu na Malši z. s.

Počet účastníků: 20

Kontaktní osoba: Josef Hložek

XVII. ročník Konference Castrum Bene 2023

Datum: 5.–8. 9. 2023

Místo: Západočeské muzeum Plzeň

Hlavní pořadatel: Katedra archeologie a katedra právních dějin Západočeské univerzity v Plzni

Spolupořadatel: ARÚ Praha

Počet účastníků: 30

Kontaktní osoba: Josef Hložek

Workshop: The urban landscape before and after the catastrophe. Historical archaeology of disaster, abandonment and persistence in Calabria

Datum: 16.–21. 10. 2023

Místo: Mileto a Arena, Calabry, Itálie

Hlavní pořadatel: University of Siena

Počet účastníků: 12

Kontaktní osoba: Jakub Sawicki

II.12. MEZINÁRODNÍ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce v ARÚ měla v r. 2023 několik rovin – výzkumy v zahraničí, společné projekty se zahraničními partnery (mezinárodní projekty, účast na terénních akcích v zahraničí), účast na zahraničních konferencích či mezinárodních konferencích v ČR, studijní pobyty v zahraničí, návštěvy zahraničních badatelů v Praze aj. V r. 2023 se pracovníci ARÚ účastnili řešení těchto mezinárodních projektů; většina z nich byla financována z evropských či jiných zahraničních zdrojů, příp. z interní podpory AV ČR pro mezinárodní spolupráci.

Zahraniční koncese a mezinárodní výzkumy v ČR:

Projekt Šakadúd – vedoucí projektu L. Varadzin

V únoru až březnu 2023 proběhla třetí terénní kampaň v pohoří Šakadúd (Súdán), kde ARÚ zkoumá způsoby kulturní adaptace a resilience na klimatické změny a hypersesonalitu ve východním sahelu během 10. až 2. tisíciletí př. n. l. Kampaň proběhla v rámci Shaqadud Archaeological Project podporovaného cenou Lumina quaeruntur udělenou AV ČR vedoucímu projektu Ladislavu Varadzinovi v r. 2019. Mezinárodní a široce mezioborový tým se během této kampaně zaměřil zejména na výzkum etap osídlení, které v evidenci dosud chyběly, což umožnilo výrazně zúžit hiáty ve stávající evidenci. Nová data dokáží pokrýt většinu období mezi 9700 a 1700 př. n. l. Současně probíhal průzkum paleoenvironmentálních podmínek panujících v této oblasti v minulosti, a to formou rozsáhlého vzorkování archeologických i přírodních uloženin. Jiná část terénního výzkumu byla zaměřena na poznání mechanismů získávání konkrétních kamenných surovin, zde některých variant pískovců, a jejich využívání k výrobě tzv. makrolitických nástrojů. Tyto nástroje přinášejí důležitou informaci o zpracování především rostlinné stravy.

Plavící zařízení v terénu. Súdán

Nově získaná data přispěla k poznání přechodu mezolitu a neolitu v lokalitě. Výsledky tohoto výzkumu zásadním způsobem přispívají k otázce pronikání neolitických kultur a přechodu k výrobnímu hospodářství ve východním sahelu. Další důležitá skupina poznatků se vztahuje k osídlení z 3100 až 2000 př. n. l., které dokumentuje přesměrování sociální konektivity a kulturní orientace místních obyvatel od Nilu k nejvýchodnějším částem sahelu. Tyto poznatky významně přispívají k poznání kulturních změn, na které

Část mezinárodního týmu pracovníků v Súdánu

ve východním sahelu upozorňoval dosavadní výzkum v různých částech Súdánu. Současně se podařilo doložit existenci rozsáhlých pohřebišť v jádrové lokalitě, jejichž počátky sahají nejméně do 4. tis. př. n. l. Tato pohřebišť ukazují na zásadně novou formu socializace regionálních komunit prostřednictvím pohřebních rituálů na spádovém pohřebišti, která probíhala v kontextu vydatných vodních pramenů sehrávajících klíčovou roli pro udržitelný vývoj v této savanové oblasti.

Expedice v Šakadúdu byla ukončena tři týdny před vypuknutím válečného konfliktu v Súdánu, který zde trvá dodnes. Bezpečně se podařilo přepravit jak všechny členy expedice do svých domovských zemí, tak také nálezy z výzkumné kampaně 2023 ve spolupráci s příslušnými súdánskými autoritami. Data a nálezy z kampaní 2020 až 2023, uložené dnes v ČR, jsou neobyčejně bohaté a umožňují řešení cílů projektu i v následující době. Úspěšně se rozvíjí například mikroskopová analýza pracovních stop na povrchu kamenných mlecích nástrojů.

Archeologický výzkumný projekt ARDUQ, Sultanát Omán – vedoucí projektu R. Garba a A. Frank Danielisová

Na výkopových pracích ve dvou oblastech Sultanátu Omán se podílelo celkem 21 archeologů a geologů z 10 zemí. První expediční tým působil v provincii Zufár na jihu země. Výzkum prováděl uprostřed dun pouště ar-Rub' al-Chálí v nově objevených lokalitách bohatých na kamenné nástroje. Vědcům se podařilo najít například pěstní klíny, které pocházejí z období první migrace člověka z Afriky před zhruba 300 tisíci až 1,3 miliony lety.

Expedice také datovala sled sedimentálních vrstev s kamennými nástroji tzv. núbijské kultury z období před 100–70 tisíci lety. Týmu významně pomohl Anthony Marks z USA, který kulturu v Súdánu popsal. Časové údaje archeologům poskytnou cenné informace ohledně rozšíření anatomicky moderního člověka (*Homo sapiens*) z Afriky. Součástí týmu byli také dva odborníci na kamenné nástroje z Archeologického ústavu AV ČR, Brno.

Druhý expediční tým operoval v oblasti Duqm ve středním Ománu. V lokalitě Nafūn pokračoval ve výkopových pracích na neolitické hrobce datované do období 5000-4600 let př. n. l. Nedaleko od hrobky prováděl italsko-francouzský tým dokumentaci jedinečné kolekce skalních rytin rozprostírající se na celkem 49 skalních blocích, jejichž odlišné styly s různým stupněm zvětrávání přináší obrazový záznam z doby osídlení od 5 tis. př. n. l. do 1 tis. n. l. Vědci také zkoumali lokalitu výroby kamenných nástrojů z období pozdní doby kamenné.

Projekt obdržel v roce 2022 Akademickou prémii AV ČR. Ománskou expedici je možno sledovat na Twitterovém kanálu (@Arduq_Arabia) a první díl ze série dokumentárního cyklu o výzkumu ve středním Ománu je možno nově shlédnout na YouTube kanálu Akademie věd ČR pod názvem Zvěď (@zvedzved).

Expedice ARDUQ (Archaeological landscape and environmental dynamics of Duqm and Nejd) se konala pod záštitou Ománského ministerstva kultury a turistiky. Výzkumu se zúčastnili vědci z USA, Česka, Velké Británie, Ukrajiny, Iránu, Itálie, Slovenska, Rakouska, Francie a Ománu.

Snímky z průběhu expedice v Ománu

Projekty komunitárních programů EU:

7. rámcový program EU

Název projektu: Integrating Platforms for the European Research Infrastructure ON Heritage Science

Akronym: IPERION HS

Číslo projektu a identifikační kód: H2020-INFRAIA-2019-1-871034

Typ: H2020-EU.1.4.1.2. – Integrating and opening existing national and regional research infrastructures of European interest

Koordinátor: Luca Pezzati (CNR, Itálie)

Řešitel: D. Novák

Podíl pracoviště v daném roce (v eurech): 2 500

Rok zahájení: 2020 | Rok ukončení: 2023

Účastnických států: 20, z toho z EU: 20

Spoluřešitelů: 19

Projekty v rámci mezinárodních vědeckých programů:

Organizace: Croatian Science Foundation (Chorvatsko); CNRS Dijon (Francie); Université Clermont-Ferrand (Francie)

Název projektu: Corpus architecturae religiosae europeae (IV-X sc) – Corpus architecturae religiosae europeae (IV-X sc.)

Koordinátor: J. Maříková-Kubková (ARÚ). Spoluřešitelů: 12

Státy: F, HR, E, I, BE, NL, L, GB, D, CH, P, BH, A, G

Organizace: NCN (Narodowe Centrum Nauki) Polsko

Název projektu: OPUS 18; Luxus, Standard and Poverty in town culture in Central Europe. Case of Prague and Wroclaw, monografie a články

Koordinátor: Prof. Dr. Hab. Jerzy Piekalski, University of Wroclaw, Poland

Státy: Polsko

Organizace: CNRS

Název projektu: MAFTUR – Mission Archéologique Franco-Turkmène d'Ulug-Dépé – Archaeological excavation in Ulug Depe (Turkmenistan), resto-ration of excavated artefacts

Koordinátor: ARÚ; Centre de recherches archéologiques Indus-Baluchistan, Asie Centrale et Orientale, CNRS a Ústav pro historické památky v Ašchabádu, Turkmenistán (K. Mamedov). Spoluřešitelů: 2

Státy: ČR, FR

Typ aktivity: Restoration of excavated artefacts from Ulug De-pe and training of Central Asian conservators

Organizace: SNF

(<http://ua.unige.ch/en/agp/recherche/fns/310030-188820/>)

Název projektu: Molecular diversity and evolution of HLA genes in Africa (HLA-AFRICA)

Koordinátor: Anthropology Unit | University of Geneva; V. Černý (ARÚ)

Rok zahájení: 2020 | Rok ukončení: 2024

Organizace: CNRS

Název projektu: International Research Network (IRN) (<https://irnnemesis.hypotheses.org/category/projet-nemesis>) / NEMESIS: un réseau scientifique international labellisé par le CNRS / NEMESIS: mezinárodní vědecká síť akreditovaná CNRS

Akronym: NEMESIS

Koordinátor: CNRS; A. Danielisová (ARÚ)

Typ aktivity: Networking

Rok zahájení: 2021 | Rok ukončení: 2025

V r. 2023 bylo pracovníky ARÚ realizováno 138 zahraničních služebních cest.

ARÚ Praha v r. 2023 navštívila řada zahraničních badatelů. Mezi nimi byli:

Jméno vědce; pracoviště, země; obor/specializace

- **Stefan Eichert**; Natural Historical Museum Vienna, Rakousko; archeologie, digital humanities,
- **Katja Kothieringer**; Uni Bamberg, Německo; geochemie,
- **Thomas Kühtreiber**; IMAREAL, Rakousko; archeologie,
- **Maria Pia Maiorano**; Uni Frankfurt, Německo; neolit,
- **Jennifer Portschy**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; raně středověké pohřbívání,
- **Peter Trebsche**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; montánní archeologie, doba železná,
- **Jessica Keil**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; archeologie,
- **Russell Gray**; Department of Linguistic and Cultural Evolution Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Leipzig, Německo; archeolingvistika,
- **Stefan Gridling**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; archeologie,
- **Stanley H. Ambrose**; University of Illinois Urbana-Champaign, College of Liberal Arts and Sciences, Department of Archaeology, USA; archeologie, archeometrika.

Mezinárodní spolupráce je podpořena **dvoustrannými dohodami**, na jejichž základě může docházet k organizaci společných projektů, vzájemných návštěv a konferencí. Dohodu tohoto typu má ARÚ Praha s těmito institucemi:

1. The European Association of Archaeologists

Země: ČR

2. Archeologický ústav SAV Nitra

Země: Slovensko

3. Pamatkový úrad Slovenskej republiky, Bratislava

Země: Slovensko

4. Instytut archeologii i etnologii PAN, Warszawa

Země: Polsko

5. Instytut archeologii, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Země: Polsko

6. Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

Země: Polsko

7. Zamek Królewski na Wawelu, Krakow

Země: Polsko

8. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Instytucja Samorządu Wojewódstwa Wielkopolskiego

Země: Polsko

9. Staatlichen Museum für Archäologie Chemnitz, Landesamt für Archäologie, Sachsen

Země: Německo

10. Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf, Schleswig. Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie

Země: Německo

11. Max Planck Institute for the Science of Human History in Jena, Department of Archaeogenetics, Germany

Země: Německo

12. Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Forschungsinstitut für Vor- und Frühgeschichte, Ernst-Ludwig-Platz 2, 55116 Mainz, Deutschland

Země: Německo

13. University of Kordofan, Elobeid, Sudan

Země: Súdán

14. Natural History Museum Vienna

Země: Rakousko

15. Human Behavioral Ecology and Archaeometry laboratory (IDEA lab), Human Behavioral Ecology and Archaeometry laboratory, Hacettepe University Advanced technologies application and Research Centre

Země: Turecko

16. University of Khartoum, Directorate of Museums

Země: Súdán

17. Uppsala University, Department of Medical Sciences, the SNP&SEQ Technology Platform, BMC, Husargat. 3, 752 37, Uppsala

Země: Švédsko

18. Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, Ljubljana, Slovenia

Země: Slovinsko

19. Universitat Pompeu Fabra, Barcelona

Země: Španělsko

20. Warsaw University

Země: Polsko

21. Cosine Remote Sensing B.V.

Země: Nizozemsko

22. National Archaeological Institute with Museum, Sofia, Bulgaria

Země: Bulharsko

23. University of Cassino and Southern Latium, Italy

Země: Itálie

24. Università di Napoli „L'Orinetale“, Department of Asian, African and Mediterranean Studies, Italy

Země: Itálie

25. University of Ladakh, Indie

Země: Indie

26. Zavod za Podvodno Arheologijo (ZaPA)

Země: Slovinsko

II.13. POPULARIZAČNÍ ČINNOST

Podle údajů z databáze NEWTON Media se ARÚ Praha objevil v r. 2023 celkem ve 476 mediálních zprávách. Zprávy v médiích vycházely ze čtyř tiskových zpráv, vydaných ve spolupráci s Tiskovým oddělením AV ČR, dále potom z rozmanitých aktivit vědeckých a odborných pracovníků ARÚ.

V roce 2023 proběhlo několik důležitých popularizačních akcí a akcí pro spolupráci s veřejností. Zde je užší výběr.

Výstava Archeologie z nebe (3. 11. 2022 – 3. 9. 2023)

V pavilonu Anthropos Moravského zemského muzea byla nově otevřena expozice Archeologie z nebe. Výstava informuje o dálkovém průzkumu v archeologii, který se díky novým technologiím neustále rozvíjí. Architektonické a designové řešení, včetně možností interaktivního zapojení jak pro dospělé, tak pro děti, jsou v našich poměrech unikátní. Výstava je realizována jako jeden z hlavních výstupů stejnojmenného projektu Ministerstva kultury ČR NAKI II a lze ji zhlédnout až do září příštího roku.

Výstavu připravily ÚAPP Brno, Moravské zemské muzeum (Anthropos), ARÚ Praha, ARÚB.

Archeologické léto 2023

Projekt Archeologické léto (AL) nabízí každoroční sérii komentovaných prohlídek archeologických lokalit s profesionálními archeology na celém území ČR. Akci vyhláší Archeologické ústavy AV ČR v Praze a Brně ve spolupráci s téměř šesti desítkami vědeckých, muzejních a dalších regionálních pracovišť. V roce 2023 akce nabídla inovovaný program prohlídek archeologických lokalit s odborným výkladem profesionálních archeologů. Rozšířila se tak nabídka poznávacích a výletních cílů pro laickou i poučenou veřejnost a zájemcům poskytla jedinečnou šanci „prozkoumat“ lokality známé i méně známé.

Mezi kritéria výběru vhodných lokalit patří: dochování terénních reliktů a/nebo možnost využití virtuální či rozšířené reality; silný příběh (okolnosti výzkumu, přínos k bádání, historická událost); snadná dostupnost.

Akce probíhá od konce června do poloviny září. V roce 2023 byly nově vytvořeny webové stránky www.archeologickeleto.cz. Jejich hlavní předností je zejména soustředění všech potřebných informací na jednom místě, včetně rezervačního systému, a možnost přehledně filtrovat nabízené prohlídky podle data nebo kraje. Většina akcí je zdarma a v nabídce se objeví i několikrát.

Mezi hlavní cíle AL patří:

Seznámit širokou veřejnost s archeologickými lokalitami – od těch nejslavnějších až po ty méně známé, skryté zemědělskou činností a pozdější výstavbou (např. intravilány měst). Zpřítomnění některých lokalit je umožněno aplikacemi v rozšířené realitě.

Seznámit širokou veřejnost s prací archeologů – co obnáší archeologický výzkum, jak probíhá dokumentace nalezených objektů, jak se odebírají vzorky, co se děje s nálezy, jakými zákony se řídí ochrana památek.

To vše následně vede k rozšíření povědomí o archeologických lokalitách a jejich lepší ochraně.

Základní údaje:

- 20. 6.–16. 9. 2023
- 104 archeologických lokalit
- 59 spolupracujících organizací
- 238 komentovaných prohlídek
- 5250 rezervací
- 103 zpráv o Archeologickém létu v médiích
- 270 000 oslovených prostřednictvím Facebooku obou Archeologických ústavů

Výběr dalších popularizačních aktivit:

Expozice Žatecký poklad

Popis: Spolupráce na libretu k výstavě (K. Tomková, N. Profantová)

Hl. organizátor: Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Žatec, 11. 1. 2023 (verznisáž)

Výstava Nacistické tábory očima archeologie

Popis: Výstava na zámku v Krásném Březně (spolu s P. Hasilem, P. Vařekou a M. Hůrkou).

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Spoluorganizátor: Zámek Krásné Březno

Místo a datum konání: Ústí nad Labem, červenec–září 2023

Výstava Mnoho tváří dávného Kouřimska

Popis: Výstava v Muzeu Kouřimska (spolu s N. Profantovou, M. Cihlou a Z. Mazačem)

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Spoluorganizátor: Muzeum Kouřimska

Místo a datum konání: Kouřim, duben–říjen 2023

Výstava Bylany – život prvních zemědělců

Popis: souhrnná výstava nálezů a výsledků zpracování neolitické lokality

Hl. organizátor: ARÚ Praha, ČMS

Místo a datum konání: Kutná Hora, duben–říjen 2023

Výstava Pevnosti bronzového věku

Popis: Uspořádání putovní výstavy v muzeu Vodňany

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Spoluorganizátor: Muzeum Vodňany

Místo a datum konání: Vodňany, únor–březen 2023

Výstava Kouzlo stavebních technologií

Popis: Účast na přípravě výstavy v památníku Mikulčice v rámci Strategie AV 21.

Hl. organizátor: ARÚB, ARÚ Praha, ÚTAM

Místo a datum konání: Mikulčice, červen–listopad 2023

Výstava Hradisko – pevnost z doby bronzové

Popis: Online výstava nálezů a výsledků zpracování neolitické lokality

Hl. organizátor: ARÚ, Muzeum Kroměřížska

Odkaz: <https://exhibition.indihu.cz/view/Hradisko2022-12-13T094429128Z>

Veletrh vědy

Popis: Stánek spolu s Ústavem jaderné fyziky AV ČR

Hl. organizátor: AV ČR

Místo a datum konání: Praha, 6.–8. 6. 2023

Prezentace knihy Textilie z archeologických výzkumů na Pražském hradě

Popis: Křest knihy, série webových a tištěných článků v médiích na základě tiskové zprávy o vydání publikace

Hl. organizátor: různé (rozhlas, tisk, A/Magazín, internetové deníky)

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Datum konání: srpen–prosinec 2023

Nové proboštství – prezentace průběhu rekonstrukce a dostavby

Popis: Komentovaná prohlídka objektu a prezentace archeologického výzkumu pro média, tisková zpráva o výzkumu na Pražském hradě

Hl. organizátor: ARÚ Praha, Metropolitní kapitula u sv. Víta v Praze

Místo a datum konání: Praha, listopad 2023

Rozhovor - Věda na dosah

Popis: A. Danielisová v podcastu AV ČR

Hl. organizátor: SSČ AV ČR

Datum konání: duben 2023

Historie.cs

Popis: Účast v pořadu Historie.cs na téma „Když praotec vylezl na kopec / K starým pověstem českým“

Hl. organizátor: Česká televize

Datum konání: 7. únor 2023

Toulavá kamera

Popis: Příprava podkladů pro reportáž Samopše a okolí– hrad Talmberk, kostel Kojice

Hl. organizátor: Česká televize

Datum konání: 14. květen 2023

Křesťanský magazín

Popis: Příprava podkladů pro reportáž Mariánská úcta v Čáslavi

Hl. organizátor: Česká televize

Datum konání: 19. únor 2023

Rozhovory pro média – prezentace záchranných výzkumů

Popis: Přímý televizní vstup a autorizovaný novinový článek ze záchranného archeologického výzkumu v prostoru žalovské cihelny s odkryvem kruhové cihlářské pece. ARÚ se podílel 3D dokumentací pomocí dronu. Rozhovor k výzkumu ve Staré Boleslavi a Zárybech.

Hl. organizátor: Televize Nova, Aha! ad.

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Datum konání: červen, září a listopad 2023

Rozhovor pro média - Vyšehrad

Popis: Rozhovor pro časopis Květy na téma historie a archeologie Vyšehradu

Hl. organizátor: Květy

Datum konání: říjen 2023

Reportáž – Pražský hrad

Popis: Prezentace prostor pod III. nádvořím Pražského hradu pro pořad Metropole

Hl. organizátor: Česká televize

Datum konání: červenec 2023

Rozhovor

Popis: Současná archeologie na Pražském hradě pro Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni

Hl. organizátor: FF Západočeská univerzita v Plzni

Datum konání: únor 2023

Informační panel

Popis: informační panel v rámci naučné stezky Peklo kolem SZ části města Kolín (výzkum v trase obchvatu)

Hl. organizátor: Odbor živ. prostředí a zemědělství, MÚ Kolín

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Kolín, podzim 2023

Informační panel

Popis: hradiště Radná

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Radná, červen 2023

III. FINANČNÍ INFORMACE

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj, jsou obsaženy v auditorské zprávě (Příloha 1).

IV. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI ARÚ PRAHA

ARÚ bude v r. 2024 realizovat plánovaný vědecký program s důrazem na excelenci výzkumu v mezinárodním kontextu. Výzkumná orientace bude cílena na aspekty související s aktuálními trendy, včetně Národní RIS3 strategie a priorit, které stanovuje Akademie věd ČR v souvislosti s dlouhodobým plánem 2020-2024. Nedílnou součástí činnosti ústavu bude podpora aktivit zaměřených na oblast transferu znalostí, založených na spolupráci se státními i soukromými subjekty.

V r. 2024 bude například zahájen pětiletý meziinstitucionální projekt MŠMT – OP JAK „Připravení na budoucnost: porozumění dlouhodobé odolnosti lidské kultury (RES-HUM)“ (CZ.02.01.01/00/22_008/000459 3), pod vedením Jiřího Macháčka (MU). ARÚ Praha je zde zapojen jako spolupracující instituce, a to ve třech výzkumných záměrech z pěti (za VZ2 Václav Hrnčíř na pozici excelentního postdoktoranda vracejícího se ze zahraničí, za VZ3 vedoucí Alžběta Danielisová, za VZ4 vedoucí Dagmar Dreslerová). Projekt je postaven na rozvoji spolupráce mezi humanitními a přírodními vědami, jakými jsou archeologie, dějiny umění, antropologie, genetika, geologie, klimatologie, botanika, geofyzika či jaderná fyzika.

Dále bude s podporou MŠMT financován tříletý projekt „Archeologický informační systém České republiky – obnova a rozšíření hardwarových kapacit“ (CZ.02.01.01/00/23_015/0008167) pod vedením Davida Nováka. Jedná se o strategický záměr, v jehož rámci dochází k integraci digitálních zdrojů české archeologie. Hlavním cílem je uplatnění informačního systému Archeologická mapa ČR (AMČR) v praxi archeologických institucí i jednotlivců na území ČR, jeho obohacení a provázání s dalšími datovými zdroji. Infrastruktura AIS ČR je zapsána do Cestovní mapy ČR velkých infrastruktur pro výzkum, experimentální vývoj a inovace.

S podporou GA ČR bude v r. 2024 zahájen tříletý grantový projekt Gabriely Blažkové „Požár jako katalyzátor změny urbanistického a sociálního vývoje města. Praha-Hradčany před a po roce 1541“ (24-12124S). Rozsah požáru, specifická poloha Hradčan i funkce zázemí královské rezidence nabízejí ideální modelový příklad, na němž lze ukázat urbanistický i sociální vývoj osídlení této důležité části Prahy. Interdisciplinární spolupráce archeologie, historie, pomocných věd historických a přírodních věd, podpořená kombinací tradičních a moderních metodických přístupů, je předpokladem komplexního řešení daného fenoménu. Další menší projekty jsou uvedeny na webových stránkách ústavu (<https://www.arup.cas.cz/veda-vyzkum/vyzkumne-projekty/>).

Vzhledem k neúnosné vnitropolitické situaci v Súdánu, kde dlouhodobě působí mezinárodní výzkumný tým pod vedením Ladislava Varadzina (v r. 2024 končící „Projekt Šakadúd“, podpořený cenou Lumina Quaeruntur AV ČR), se ARÚ zapojí do programu AV ČR „Researchers at Risk Fellowship“. Uvedený program je zaměřen na podporu výzkumných pracovníků, jejichž vědecká práce je v jejich domovské zemi ohrožena válkou, což je bohužel případ některých klíčových členů týmu. Program umožňuje těmto výzkumným pracovníkům pokračovat v jejich vědecké práci v bezpečném prostředí na pracovištích AV ČR po dobu 24 měsíců.

Z běžících projektů budou pokračovat oba projekty podpořené Akademickou prémie AV ČR pro Michala Ernée a Viktora Černého.

Oblasti aplikovaného výzkumu a transferu znalostí se činnost ústavu zaměří zejména na aktivity spojené s ochranou archeologického dědictví. Bude pokračovat spolupráce s Ředitelstvím silnic a dálnic při přípravě studií archeologických rizik a tvorbě vnitřních předpisů spojených s přípravou a prováděním záchranných archeologických výzkumů. Pokračovat bude i úzká spolupráce se Správou železnic na přípravě výstavby vysokorychlostních tratí. V roce 2024 proběhnou ve vybraných krajích školení pro Policii ČR zaměřená na problematiku nelegálního užívání detektorů kovů. V legislativní oblasti lze očekávat přípravu dokumentů spojených s vládní novelou památkového zákona, jejíž projednávání bylo zahájeno v roce 2023.

V r. 2023 byla vypracována pokračující dlouhodobá vědecká strategie ARÚ, která bude pokračovat ve stopách předchozí koncepce. Kromě základního výzkumu se ARÚ zaměří na rozvoj strategických partnerství s vysokými školami a dalšími výzkumnými institucemi. Jedná se v prvé řadě o vysoké školy a vědecké instituce s podobným zaměřením. Tato spolupráce je formálně kodifikována na základě uzavíraných smluv. Vztahy s takovými partnery jsou dlouhodobě rozvíjeny a větší korporátní projekty vytvářeny primárně s nimi.

Personální rozvoj vědeckých pracovníků bude naplňován především v podpoře mezinárodních kontaktů, které povedou k posílení kompetence v jednotlivých výzkumných tématech. Prostředkem by měla být podpora zahraničních pobytů/stáží, vytváření společných pracovišť, cílená podpora spolupráce pomocí tzv. Memorand of Understandings a podpora networkingu prostřednictvím sdílené infrastruktury na národní i mezinárodní úrovni, dále také podpora častější komunikace prostřednictvím společných workshopů mezi pracovišti, sdílením metodik, vytvářením společné dobré praxe, sdílením dat apod. Také v této oblasti se podařilo vědeckým pracovníkům ARÚ získat finanční účelovou podporu, se začátkem v r. 2024 (<https://www.arup.cas.cz/veda-vyzkum/vyzkumne-projekty/>).

V. AKTIVITY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

ARÚ Praha není organizací, která by se speciálně zabývala problematikou životního prostředí v užším slova smyslu. Pokud bychom však do sféry životního prostředí zahrnuli i kulturní dědictví, můžeme roli ARÚ považovat za poměrně významnou; tímto tématem se podrobněji zabýváme v kap. II.8.

Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí v ARÚ, např. při práci s chemikáliemi v restaurátorských laboratořích nebo při terénních výzkumech, je samozřejmostí a nedošlo zde k žádným pochybením.

VI. AKTIVITY V OBLASTI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Pracovněprávní vztahy na pracovištích ARÚ upravují Organizační, Pracovní a Provozní řád. Tyto řády jsou dostupné na úřední desce v rámci vnitřní počítačové sítě ARÚ; pracovníci jsou bezodkladně informováni o každé případné změně. ARÚ umožňuje svým pracovníkům účast na jazykových kurzech pořádaných v rámci AV ČR.

VII. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V r. 2023 poskytl ARÚ informace o své činnosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů v následujícím počtu případů:

- Počet podaných žádostí o informace: 0
- Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádostí: 0
- Počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0
- Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí ARÚ o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které ARÚ vynaložil: 0
- V souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na právní zastoupení: 0
- Výčet poskytnutých výhradních licencí: 0
- Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 0
- Další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona: 0

PŘÍLOHY

1. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky za rok 2023
2. Účetní závěrka za rok 2023

ZPRÁVA AUDITORA

k účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2023

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

Příjemce zprávy:

Statutární orgán a zřizovatel organizace **Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.**

IČ: 67985912

Ředitel: Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Se sídlem: Letenská 123/4, PSČ 118 00 Praha 1

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA O OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i. (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2023, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2023 a přílohy této účetní závěrky, včetně významných (materiálních) informací o použitých účetních metodách. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v bodě 1. přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizace Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. k 31.12.2023 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31.12.2023 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA), případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Společnosti nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě (dle ISA720 – soulad výroční zprávy)

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán Organizace.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s auditem účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během provádění auditu nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, již dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a

- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Společnosti, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost ředitele Organizace a dozorčí rady za účetní závěrku

Statutární orgán organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky, která podává věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán povinen posoudit, zda je Organizace schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy se plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Za dohled nad procesem účetního výkaznictví odpovídá dozorčí rada, která schvaluje výroční zprávu Organizace.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních metod, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Organizace uvedla v příloze účetní závěrky.

- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizace nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán a dozorčí radu organizace mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Praze dne 6.5.2024

Ing. Ivana Hlaváčková, auditorské oprávnění č.2300
Statutární auditor odpovědný za provedení auditu

ACONTIP s.r.o.
auditorské oprávnění č. 547
se sídlem Ocelářská 1354/35, 190 00 Praha 9
DIČ: CZ01709585

Nedílnou součástí této zprávy auditora jsou rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha k ÚZ 2023.

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2023

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2023	k 31.12.2023
A	A.Dlouhodobý majetek celkem		001	43 499	43 761
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		002	5 209	6 554
A.I.1	1.Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje		003		
A.I.2	2.Software		004	3 325	3 325
A.I.3	3.Ocenitelná práva		005	410	410
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek		006	137	137
A.I.5	5.Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek		007		
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek		008	1 337	2 681
A.I.7	7.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek		009		
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem		010	139 945	138 737
A.II.1	1.Pozemky		011	891	891
A.II.2	2.Umělecká díla, předměty a sbírky		012		
A.II.3	3.Stavby		013	58 482	60 332
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory		014	70 951	68 195
A.II.5	5.Pěstitelské celky trvalých porostů		015		
A.II.6	6.Dospělá zvířata a jejich skupiny		016		
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek		017	9 013	8 355
A.II.8	8.Ostatní dlouhodobý hmotný majetek		018	181	181
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek		019	427	783
A.II.10	10.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek		020		
A.III	III.Dlouhodobý finanční majetek celkem		021		
A.III.1	1.Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba		022		
A.III.2	2.Podíly - podstatný vliv		023		
A.III.3	3.Dluhové cenné papíry držené do splatnosti		024		
A.III.4	4.Zápůjčky organizačním složkám		025		
A.III.5	5.Ostatní dlouhodobé zápůjčky		026		
A.III.6	6.Ostatní dlouhodobý finanční majetek		027		
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem		028	-101 656	-101 531
A.IV.1	1.Oprávký k nehmot. výsl. výzkumu a vývoje		029		
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru		030	-2 787	-3 042
A.IV.3	3.Oprávký k ocenitelným právům		031	-410	-410
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM		032	-137	-137
A.IV.5	5.Oprávký k ostatnímu DNM		033		
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám		034	-24 955	-26 123
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věcí		035	-64 172	-63 281
A.IV.8	8.Oprávký k pěstitelským celkům trvalých porostů		036		
A.IV.9	9.Oprávký k zákl. stádu a tažným zvířatům		037		
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM		038	-9 013	-8 355
A.IV.11	11.Oprávký k ostatnímu DHM		039	-181	-181
B	B.Krátkodobý majetek celkem		040	60 073	53 996
B.I	I.Zásoby celkem		041	1 701	1 681
B.I.1	1.Materiál na skladě		042	4	7
B.I.2	2.Materiál na cestě		043		
B.I.3	3.Nedokončená výroba		044		
B.I.4	4.Polotovary vlastní výroby		045		
B.I.5	5.Výrobky		046	1 690	1 669
B.I.6	6.Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny		047	6	6
B.I.7	7.Zboží na skladě a v prodejnách		048		
B.I.8	8.Zboží na cestě		049		
B.I.9	9.Poskytnuté zálohy na zásoby		050		
B.II	II.Pohledávky celkem		051	5 938	3 421
B.II.1	1.Odběratelé		052	3 558	1 004
B.II.2	2.Směnky k inkasu		053		
B.II.3	3.Pohledávky za eskontované cenné papíry		054		
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy		055	1 821	2 243
B.II.5	5.Ostatní pohledávky		056	9	2

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2023

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2023	k 31.12.2023
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci		057	96	158
B.II.7	7.Pohledávky za institucemi SZ a VZP		058		
B.II.8	8.Daň z příjmů		059		
B.II.9	9.Ostatní přímé daně		060		
B.II.10	10.Daň z přidané hodnoty		061	107	8
B.II.11	11.Ostatní daně a poplatky		062		
B.II.12	12.Nároky na dotace a ost. zúčtování SR		063		
B.II.13	13.Nároky na dotace a ost. zúčtování ÚSC		064		
B.II.14	14.Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti		065		
B.II.15	15.Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí		066		
B.II.16	16.Pohledávky z vydaných dluhopisů		067		
B.II.17	17.Jiné pohledávky		068	402	8
B.II.18	18.Dohadné účty aktivní		069		55
B.II.19	19.Opravná položka k pohledávkám		070	-55	-55
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem		071	50 302	47 265
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně		072	167	443
B.III.2	2.Ceniny		073		
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech		074	50 135	46 821
B.III.4	4.Majetkové cenné papíry k obchodování		075		
B.III.5	5.Dluhové cenné papíry k obchodování		076		
B.III.6	6.Ostatní cenné papíry		077		
B.III.7	7.Peníze na cestě		078		
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem		079	2 132	1 629
B.IV.1	1.Náklady příštích období		080	1 025	1 171
B.IV.2	2.Příjmy příštích období		081	1 107	458
	AKTIVA CELKEM		082	103 571	97 757

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2023
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2023	k 31.12.2023
A	A.Vlastní zdroje celkem		083	88 621	90 666
A.I	I.Jmění celkem		084	87 694	89 680
A.I.1	1.Vlastní jmění		085	44 280	44 542
A.I.2	2.Fondy		086	43 414	45 138
A.I.3	3.Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků		087		
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem		088	927	985
A.II.1	1.Účet výsledku hospodaření		089		985
A.II.2	2.Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení		090	927	
A.II.3	3.Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let		091		
B	B.Cizí zdroje celkem		092	14 950	7 091
B.I	I.Rezervy celkem		093		
B.I.1	1.Rezervy		094		
B.II	II.Dlouhodobé závazky celkem		095		
B.II.1	1.Dlouhodobé úvěry		096		
B.II.2	2.Vydané dluhopisy		097		
B.II.3	3.Závazky z pronájmu		098		
B.II.4	4.Přijaté dlouhodobé zálohy		099		
B.II.5	5.Dlouhodobé směnky k úhradě		100		
B.II.6	6.Dohadné účty pasivní		101		
B.II.7	7.Ostatní dlouhodobé závazky		102		
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem		103	12 829	5 790
B.III.1	1.Dodavatelé		104	2 144	607
B.III.2	2.Směnky k úhradě		105		
B.III.3	3.Přijaté zálohy		106	87	-4 552
B.III.4	4.Ostatní závazky		107		
B.III.5	5.Zaměstnanci		108	4 338	4 800
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům		109	63	17
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP		110	2 175	2 397
B.III.8	8.Daň z příjmů		111	-343	-679
B.III.9	9.Ostatní přímé daně		112	385	457
B.III.10	10.Daň z přidané hodnoty		113	412	391
B.III.11	11.Ostatní daně a poplatky		114		
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR		115	3 266	1 306
B.III.13	13.Závazky ze vztahu k rozpočtu ÚSC		116		
B.III.14	14.Závazky z upsaných nesplacených cen. papírů a podílů		117		
B.III.15	15.závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti		118		
B.III.16	16.Závazky z pevných term. operací a opcí		119		
B.III.17	17.Jiné závazky		120	93	108
B.III.18	18.Krátkodobé úvěry		121		
B.III.19	19.Eskontní úvěry		122		
B.III.20	20.Vydané krátkodobé dluhopisy		123		
B.III.21	21.Vlastní dluhopisy		124		
B.III.22	22.Dohadné účty pasivní		125	210	938
B.III.23	23.Ostatní krátkodobé finanční výpomoci		126		
B.IV	IV.Jiná pasíva celkem		127	2 122	1 301
B.IV.1	1.Výdaje příštích období		128	949	534
B.IV.2	2.Výnosy příštích období		129	1 172	767
	PASIVA CELKEM		130	103 571	97 757

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

Mgr. Jan Mařík, Ph.D., ředitel

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

v.v.i.

Osoba odpovědná za sestavení :

Bc. Marcela Kleinová, vedoucí THS

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd

Okamžik sestavení : 30.4.2024

Výkaz zisku a ztráty

Od 01.01.2023 do 31.12.2023

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Hospodářská	Celkem
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	35 459		35 459
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	6 805		6 805
A.I.2	2. Prodané zboží	004			
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	804		804
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	4 398		4 398
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	234		234
A.I.6	6. Ostatní služby	008	23 218		23 218
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	009	21		21
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	010	21		21
A.II.8	8. Aktivace materiálu, zboží a vnitroorg. služeb	011			
A.II.9	9. Aktivace dlouhodobého majetku	012			
A.III	III. Osobní náklady	013	93 143		93 143
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	68 596		68 596
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	21 609		21 609
A.III.12	12. Ostatní sociální pojištění	016			
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	2 938		2 938
A.III.14	14. Ostatní sociální náklady	018			
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	37		37
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	37		37
A.V	V. Ostatní náklady	021	5 403		5 403
A.V.16	16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále	022	10		10
A.V.17	17. Odpisy nedobytné pohledávky	023			
A.V.18	18. Nákladové úroky	024			
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	88		88
A.V.20	20. Dary	026			
A.V.21	21. Manka a škody	027			
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	5 305		5 305
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	4 009		4 009
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	4 009		4 009
A.VI.24	24. Prodaný dlouhodobý majetek	031			
A.VI.25	25. Prodané cenné papíry a podíly	032			
A.VI.26	26. Prodaný materiál	033			
A.VI.27	27. Tvorba a použití rezerv a opravných položek	034			
A.VII	VII. Poskytnuté příspěvky	035			
A.VII.28	28. Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	036			
A.VIII	VIII. Daň z příjmů	037	34		34
A.VIII.29	29. Daň z příjmů	038	34		34
	Náklady celkem	039	138 105		138 105

Výkaz zisku a ztráty

Od 01.01.2023 do 31.12.2023

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Hospodářská	Celkem
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	111 848		111 848
B.I.1	1. Provozní dotace	042	111 848		111 848
B.II	II. Přijaté příspěvky	043			
B.II.2	2. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	044			
B.II.3	3. Přijaté příspěvky (dary)	045			
B.II.4	4. Přijaté členské příspěvky	046			
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	18 074		18 074
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	9 169		9 169
B.IV.5	5. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále	049	3		3
B.IV.6	6. Platby za odepsané pohledávky	050			
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	4		4
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	28		28
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	4 562		4 562
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	4 572		4 572
B.V	V. Tržby z prodeje majetku	055			
B.V.11	11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehm. a hm. majetku	056			
B.V.12	12. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	057			
B.V.13	13. Tržby z prodeje materiálu	058			
B.V.14	14. Výnosy z krátkodobého finančního majetku	059			
B.V.15	15. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	060			
	Výnosy celkem	061	139 091		139 091
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062	1 019		1 019
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063	985		985

Razítko :	Odpovědná osoba (statutární zástupce) :	Osoba odpovědná za sestavení :
	Mgr. Jan Mařík, Ph.D., ředitel	Bc. Marcela Kleinová, vedoucí THS
	Podpis odpovědné osoby :	Podpis osoby odpovědné za sestavení :
	Právní forma účetní jednotky :	Předmět podnikání :
	v.v.i.	Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd
		Okamžik sestavení : 30.4.2024

Příloha k závěrce roku 2023

1)

a)

informace o účetní jednotce

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. je veřejná výzkumná instituce se sídlem na adrese Praha 1, Letenská 4/123. Má další detašovaná pracoviště na těchto adresách:

Pražský Hrad, Jiřská ul. čp. 2
Kutná Hora, Hloušecká 609, 284 01 Kutná Hora
Praha 2 - Vyšehrad, Štulcova 4
Mariánské Radčice, Dukelských hrdinů 64
Praha 8, V Holešovičkách 41
Závist, Dolní Břežany - Lhota 58
Bylany u Kutné Hory

IČ 67985912
DIČ CZ67985912

hlavní předmět činnosti

Účelem zřízení ARÚ je uskutečňovat vědecký výzkum v oblasti archeologie a souvisejících oborů, přispívat k využití jeho výsledků a zajišťovat infrastrukturu výzkumu.

Předmětem hlavní činnosti je vědecký výzkum v oblasti archeologického terénního výzkumu, technické, laboratorní, restaurátorské a vědecké zpracování a interpretace získaných souborů pramenů a informací, rozvoj archeologické teorie, metod, metodiky a informatiky, koordinace záchranné archeologické činnosti, provádění záchranných archeologických výzkumů, budování centrální archeologické informační databáze a odborné archeologické knihovny. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace, provádí konzultační a poradenskou činnost a poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení. Ve spolupráci s VŠ uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci své činnosti rozvíjí mezi-národní spolupráci včetně organizování společného výzkumu. Pořádá vědecká setkání, konference, semináře.

hospodářská a další činnost

ARÚ hospodářskou ani další činnost nevykonává.

statutární orgány

Ředitelem a statutárním zástupcem byl od 1. června 2022 do 31. května 2027 jmenován Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Dne 14. prosince 2021 byla shromážděním vědeckých pracovníků zvolena rada ARÚ pro pětileté funkční období v tomto složení:

předseda rady - doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

místopředseda rady - - Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D.

tajemník rady - Mgr. Kristina Zannikos

interní členové - Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D., Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D., doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D., Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Mgr. David Novák, Ph.D, doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

externí členové - PhDr. Eva Doležalová, Ph.D., Mgr. Petr Dresler, Ph.D.,

Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.

Kontrolním orgánem je dozorčí rada v tomto složení:

předseda - PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

místopředseda - Mgr. Michal Ernée, Ph.D., DSc.

tajemník - PhDr. Miroslav Dobeš, Ph.D.

členové - prof. Ing. Stanislav Pospíšil, Ph.D., FEng., PhDr. Jan Prostředník, Ph.D., PhDr. Pavel Titz, Ph.D.

b)

založení účetní jednotky

Pracoviště bylo zřízeno usnesením 50. zasedání prezidia Československé akademie věd ze dne 21. prosince 1982 s účinností od 1. ledna 1983 pod názvem:

Archeologický ústav ČSAV, Praha a stalo se pracovištěm Akademie věd České republiky s účinností ke dni 31. prosince 1992.

Na základě zákona č. 341/2005 Sb. se právní forma Archeologického ústavu AV ČR, Praha, dnem 1. ledna 2007 mění ze státní příspěvkové organizace na **veřejnou výzkumnou instituci** a název ústavu je:

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (ARÚ)

je právnickou osobou zřízenou na dobu neurčitou se sídlem v Praze 1, Letenská 123/4 PSČ 118 01.

Zřizovatelem ARÚ je Akademie věd České republiky - organizační složka státu - se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ 118 01.

Zápis do rejstříku veřejných výzkumných institucí, který vede MŠMT byl proveden k 1. 1. 2007 pod spisovou značkou 17113/2006-34/ARUP.

vkłady do vlastního jmění

Účetní jednotka vlastnila v roce 2023 tento nemovitý majetek:

majetek	název	zapsané v KN
nemovitý	Praha 1, Letenská - budovy	LV: 140
nemovitý	Kutná Hora, Hlouchecká - budova	LV: 12319
nemovitý	Filipova Huť - budova	LV: 58
nemovitý	Lhota u Dolních Břežan	LV: 23
nemovitý	Bylany u Kutné Hory-budovy	LV: 743

c)

účetní období

Účetním obdobím je kalendářní rok. Účetnictví je vedeno v Kč.

d)

použité účetní metody

Při vedení účetnictví vychází ARÚ ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění a navazujících předpisů a dále vyhláškou č. 504/2002 Sb. v platném znění.

Hospodaření ARÚ se řídí zákonem č. 341/2005 o VVI a obecně platnými předpisy o hospodaření účetních jednotek, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání.

ARÚ účtuje v soustavě podvojného účetnictví, pro zpracování finančního účetnictví používá ekonomický systém IFIS společnosti BBM spol. s r.o. a pro zpracování mzdového účetnictví byl použit systém OK Base, a to dodavatelsky firmou Š-servis Praha, s.r.o.

Úschova účetních záznamů se řídí směrnicí ředitele č. 2/2013 Spisový a skartační řád ARÚ.

oceňování majetku a závazků

Jednotlivé složky majetku se oceňují v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění. Majetek lze pořídit nákupem (pořizovací cena), vlastní činností (náklady na pořízení), darováním, zjištěním přebytku při inventarizaci (reprodukční pořizovací cena např. odborný posudek nebo cena obvyklá v místě a čase). Závazky jsou oceněny jmenovitou hodnotou.

Zásoby jsou při pořizování oceňovány následujícími způsoby:
pořizovací cenou
vlastními náklady

Účtování o zásobách je prováděno periodickým systémem evidence zásob tzv. způsobem **A**.

stanovení úprav hodnot majetku

Odpisové plány dlouhodobého majetku jsou sestaveny podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a zákona č. 586/1992 o daních z příjmu jako podklad k ohodnocení odpisovaného majetku v jeho používání.

ARÚ odpisuje majetek metodou lineárních rovnoměrných účetních odpisů. Každá složka dlouhodobého majetku je samostatně ohodnocena a zaevidována na inventurní kartu a je rozhodnuto podle charakteru a intenzity předpokládaného užívání o procentní výši ročního odpisu. Výše odpisů je schvalována pro každý rok, přičemž pro rok 2023 jsou platné tyto odpisové sazby:

Kategorie 1	budovy	2%
Kategorie 2	stavby	2%
Kategorie 3	přístroje a zařízení	25 %
Kategorie 4	výpočetní technika	25 %
Kategorie 5	dopravní prostředky	15 %
Kategorie 6	software	20 %
Kategorie 7	ocenitelná práva	50 %

Od roku 2010 tvoří ARÚ opravné položky k pohledávkám v rámci činnosti, která podléhá dani z příjmu. Tvorba těchto položek se řídí zákonem 593/1992 a vnitřní směrnicí č. 3/2017.

stanovení devizových kurzů

ARÚ pro přepočet cizí měny na českou měnu používá metodu denního kurzu. Vychází z příslušného kurzu ČNB. Ke konci rozvahového dne se majetek, závazky a pohledávky v cizích měnách přepočtou kurzem ČNB k 31. 12. daného roku a vzniklé kurzové rozdíly se zaúčtují na vrub nebo ve prospěch účtů 545 (náklady) nebo 645 (výnosy), v případě hotovosti na pokladně nebo bankovních účtech se kurzový rozdíl účtuje stejným způsobem.

e)

oceňování finančního majetku

Finanční majetek ARÚ v účetnictví neeviduje.

f)

výnosy a náklady mimořádného objemu

Mimořádný výnos v roce 2023 nebyl.

Mimořádný náklad v roce 2023 nebyl.

g)

společník v jiných účetních jednotkách

ARÚ není společníkem v žádné účetní jednotce.

h)

dlouhodobý majetek - rekapitulace za rok 2023

Název	v tis. Kč		úbytky rok 2023	stav k 31.12.2023
	stav k 1.1.2023	přírůstky rok 2023		
Dlouhodobý nehm. majetek	3 873,00	0,00	0,00	3 873,00
Oprávky k DNM	-3 335,00	-255,00	0,00	-3 590,00
Dlouhodobý hmotný majetek	138 627,00	2 570,00	4 134,00	137 063,00
Oprávky k DHM	-98 321,00	-3 754,00	4 134,00	-97 941,00
Pozemky	891,00	0,00	0,00	891,00
Nedokončený majetek	1 763,00	4 271,00	2 570,00	3 464,00
Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
Dlouhodobý majetek	43 498,00	2 832,00	10 838,00	4 3760,00

Pozn. Úroky nejsou součástí ocenění majetku

i)

odměny za audit a právní poradenství

V nákladech roku 2023 je evidován audit ve výši 120 952,90 Kč.

j)

podíly v jiných účetních jednotkách

ARÚ nadržuje podíl žádné třetí osoby.

k)

dluhy na pojistném a daních

ARÚ nedluží na pojistném ani na daních k 31. 12. 2023 žádné dlužné částky. V účetnictví jsou předepsány pouze odvody na pojistném sociálním ve výši 1 661 176,- Kč, pojistném zdravotním ve výši 735 773,- Kč a dani zálohové za vyčíslené mzdy za 12/2023 ve výši 424 229,-Kč a dani srážkové ve výši 32 896,-Kč a dále jsou předepsány odvody DPH za 12/2023 ve výši 391 099,-Kč. Všechny částky byly řádně uhrazeny v lednu 2024.

l)

informace o akcích, podílech, dluhopisech, cenných papírech, práv

ARÚ nevlastní a v účetnictví neeviduje žádné akcie, dluhopisy, podíly, cenné papíry a práva.

m)

dluhy se splatností vyšší než 5 let

ARÚ nemá žádné závazky z daného účetního období, u kterých zbytková doba splatnosti k rozvahovému dni přesahuje 5 let. Pohledávky se splatností vyšší než 5 let eviduje ARÚ

fa.1622/63 Imos Group ve výši 55 427,68 Kč. Pohledávka byla přihlášena do insolvenčního řízení, které stále probíhá.

n)

finanční nebo jiné dluhy

ARÚ finanční ani jiné dluhy nemá.

o)

informace o výsledku hospodaření v členění na hlavní a hospodářskou činnost pro účely daně z příjmu

Hospodářský výsledek za rok 2023 je ziskový.

Vedlejší ani další činnost ARÚ nevykonává.

p)

osobní náklady v členění podle výkazu zisku a ztrát:

v tis.Kč

mzdy	68 596,00
pojištění	21 609,00
sociální náklady	2 938,00
ostatní sociál. náklady	0,00
celkem	93 143,00

kategorie	fyzický počet zaměstnanců	průměrný přepoč. počet zaměstnanců	členové řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů určených statutem, stanovami...
0	0	0	
1	51	44,28	
2	9	4,21	
3	64	44,26	
4	22	18,93	
5	1	0,10	
6	0	0	
7	13	10,84	
8	0	0	
9	0	0	
celkem	160	122,62	18

q)

odměny členům řídicích, kontrolních orgánů

V roce 2023 byly vyplaceny odměny členům statutárních a kontrolních orgánů ve výši:

236 000,-Kč

r)

účasti členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů a jejich rodinných příslušníků v osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela v r. 2023 smluvní vztah

ARÚ neuzavřel v roce 2023 žádnou obchodní smlouvu nebo jiné smluvní vztahy s institucemi v souladu s tímto bodem.

s)

výše záloh, úvěrů poskytnutých členům orgánů uvedeným v bodě q)

ARÚ neeviduje v roce 2023 žádné zálohy a úvěry poskytnuté členům orgánů uvedených v bodě q).

t)

způsob zjištění základu daně z příjmu

ARÚ dlouhodobě spolupracuje s daňovým poradcem Ing. Pavlem Kriegsmanem, který odborně posuzuje postup výpočtu daňového základu s uplatněním daňových slev. Při výpočtu daňového základu je postupováno v souladu se zákonem 586/1992 Sb. zákon o dani z příjmu v aktuálním znění.

u)

významné položky rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty

Přijaté a vyčerpané dotace v tis. Kč:

AV ČR neinvestiční dotace	87 397,00
GAČR	11 030,00
Ministerstvo kultury	884,00
MŠMT	9 889,00
TACR	1 295,00
Ostatní	186,00
Neinvestiční dotace celkem	110 681,00
AV ČR investiční dotace	3 194,00

v)

přehled přijatých darů

ARÚ v roce 2023 přijal dar od zahraniční firmy Klummer Gottfried ve výši 22 864 Kč. Tyto prostředky byly ihned vyčerpany a řádně vykázány.
ARÚ v roce 2023 neposkytl žádný dar.

w)

přehled veřejných sbírek

ARÚ v roce 2023 nepořádal žádnou veřejnou sbírku.

x)

způsob vypořádání výsledku hospodaření z r. 2022

Hospodářský výsledek za rok 2022 skončil ziskem, který byl převeden ve výši 0,43 mil. Kč do rezervního fondu a 0,5 mil Kč do sociálního fondu.

y)

individuální produkční kvóta a jiné obdobné kvóty

ARÚ o individuálních ani žádných jiných kvótách nebo limitech neúčtuje.

2)

majetek oceňovaný podle §25 odst. 1 písm. k)

ARÚ ve svém účetnictví majetek oceňovaný podle §25 odst. 1 písm. k) (kulturní památky, sbírky, církevní stavby ...) nevede.

3)

vlastnictví lesních pozemků

ARÚ nevlastní žádný lesní pozemek.

V Praze dne 30. 4. 2024

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
ředitel

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AV ČR PRAHA